

KKTC Merkez Bankası 2020 Yılı Faaliyet Raporu

41/2001 Sayılı KKTC Merkez Bankası Yasası'na göre Banka'nın amacı,

“Kalkınma planları ve yıllık programlara uygun olarak, ekonomik gelişmeye yardımcı olacak biçimde para-kredi politikalarını uygulamak, bankacılık sistemini düzenlemek ve denetlemek” olup,

Banka, “Tasarruf sahiplerinin haklarını ve bankaların düzenli ve emin bir şekilde çalışmasını tehlikeye sokabilecek ve ekonomide önemli zararlar doğurabilecek her türlü işlem ve uygulamaları önlemek, kredi sisteminin etkin bir şekilde çalışmasını sağlamak üzere gerekli karar ve tedbirleri almak ve uygulamak” ile yükümlüdür.

© KKTC Merkez Bankası, 2021

Adres

Bedreddin Demirel Caddesi,
Lefkoşa - KKTC

Yazışma Adresi

P.K. 857, Lefkoşa - KKTC

Telefon

+90 392 - 611 5000

Faks

+90 392 - 228 5240

Web Sitesi

<http://www.mb.gov.ct.tr>

E-mail

ileti@kktcmerkezbankasi.org

Bu Rapor, KKTC Merkez Bankası Yönetim Kurulu'nun onayı ile hazırlanmış ve yayımlanmıştır.

Bu raporda yayınlanan veriler geçici verilerden derlenmiştir. Önceki raporlar ve/veya internet sitemizdeki verilerle karşılaştırıldığında farklılıklar görmek mümkün olup, kamuoyunu bilgilendirmek amacıyla hazırlanan bu rapordaki veriler kanıt gösterilmek suretiyle KKTC Merkez Bankası'ndan herhangi bir hak veya değişiklik talebinde bulunulamaz.

Bu yayının tüm hakları saklıdır. Sadece, ticari amaçlı olmayan eğitim, araştırma vb. çalışmalarda kaynak gösterilerek kullanılabilir.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	vi
1. ORGANİZASYON VE YÖNETİM	2
1.1 Organizasyon Şeması	2
1.2 Kurumsal Yönetim	3
1.3 İdare Merkezi ve Merkez Şube	9
2. KAYNAKLAR	20
2.1 İnsan Kaynakları	20
2.2 Mali Kaynaklar	24
2.3 Teknik Kaynaklar	26
3. FAALİYETLER	28
3.1 Politika Araçları	28
3.2 Düzenleme Faaliyetleri	34
3.3 İzin ve Uygulama Faaliyetleri	39
3.4 Denetim Faaliyetleri	41
3.5 Ödeme Sistemleri	44
3.6 Nakit Hareketleri	45
3.7 Tarifeler	45
3.8 Havaleler	45
3.9 Rezerv Yönetimi	46
3.10 Kamu Haznedarlığı ve Borç Yönetimi	47
3.11 Risk Merkezi	48
3.12 Hesap Verebilirlik ve İletişim	49
3.13 Kurumsal Hizmetler	51
3.14 Diğer	54
4. FİNANSAL TABLOLAR	64
4.1 Bilanço	64
4.2 Kâr-Zarar Tablosu	69
4.3 Kâr Dağılımı - 2020	71
5. EK TABLOLAR	74

GRAFİKLER

Grafik 2.1 Personelin Hizmet Sınıflarına Göre Yüzde Dağılımı	21
Grafik 2.2 Personelin Eğitim Düzeyine Göre Yüzde Dağılımı	22
Grafik 2.3 Konsolide Bütçe Harcamaları	24
Grafik 2.4 Bütçe Uygulama Sonuçları	25

TABLolar

Tablo 2.1 Eğitim Programlarına Katılan Personel Sayısı	23
Tablo 3.1 Reeskont Faiz Oranları	29
Tablo 3.2 Disponibilite Oranları	30
Tablo 3.3 Yasal Karşılık Oranları	31
Tablo 3.4 Yasal Karşılık Bakiyeleri (x Bin)	31
Tablo 3.5 Türk Lirası ve Döviz Mevduatı Yasal Karşılıklarına Uygulanan Faiz Oranları	32
Tablo 3.6 Türk Lirası ve Döviz Mevduatına Uygulanan Faiz Oranları	32
Tablo 3.7 KKTC Merkez Bankası Senetleri	33
Tablo 3.8 Bankalararası Para Piyasası İşlemleri	34
Tablo 3.9 Elektronik Ödeme Sistemi İşlemleri	45
Tablo 3.10 Bankalar Adına Gelen ve Giden Havaleler	46
Tablo 3.11 Bankalar Tarafından Risk Merkezinden Gerçek Zamanlı Olarak Yapılan Sorguların Türlerine Göre Dağılımı	49
Tablo 3.12 KKTC Merkez Bankası - Yayınlar	51
Tablo 3.13 Zaman Aşımına Uğrayan Mevduatın Yıllara Göre Dağılımı	55
Tablo 3.14 Kredi Kartı İşlemlerine İlişkin Faiz Oranları (%)	55
Tablo 4.1 KKTC Merkez Bankası – Bilanço	64
Tablo 4.2 KKTC Merkez Bankası – Nakit ve Nakit Benzeri Değerler	65
Tablo 4.3 KKTC Merkez Bankası – Krediler	65
Tablo 4.4 KKTC Merkez Bankası – Sabit Kıymetler	66
Tablo 4.5 KKTC Merkez Bankası – Diğer Aktifler	66
Tablo 4.6 KKTC Merkez Bankası – Bankalar Mevduatı	67
Tablo 4.7 KKTC Merkez Bankası – Piyasa İşlemleri	67
Tablo 4.8 KKTC Merkez Bankası – Fonlar	68
Tablo 4.9 KKTC Merkez Bankası – Özkaynaklar	69
Tablo 4.10 KKTC Merkez Bankası – Kâr/Zarar	70
Tablo 4.11 KKTC Merkez Bankası – Kâr Dağılımı	71

KISALTMALAR

AB	Avrupa Birliği
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
ATM	Otomatik Vezne Makinesi/Bankamatik
BoE	İngiltere Merkez Bankası
BDDK	Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu
BPP	Bankalararası Para Piyasası
BT	Bilgi Teknolojileri
DPÖ	Devlet Planlama Örgütü
EÖS	Elektronik Ödeme Sistemleri
e-imza	Elektronik İmza
KEÖS	Kurumsal Elektronik Ödeme Sistemi
KFDF	Kredi Faiz Destek Fonu
KGF	Kredi Garanti Fonu
Banka	Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankası
MB	KKTC Merkez Bankası
MDC	Menkul Değerler Cüzdanı
MMK	Mevduat Munzam Karşılıkları
RTGS	Gerçek Zamanlı Ödeme ve Mutabakat Sistemi
SPK	Sermaye Piyasası Kurulu
TGA	Tahsili Gecikmiş Alacaklar
THP	Tekdüzen Hesap Planı
TL/TP	Türk Lirası
TMSFİF/Fon	Tasarruf Mevduatı Sigortası ve Finansal İstikrar Fonu
TRP	Tekdüzen Raporlama Paketi
UBB	Uluslararası Bankacılık Birimi
YP	Yabancı Para
\$/Dolar	ABD doları
€/EUR	Avro
£/GBP	Sterlin

TANIMLAR

Duran Değerler	:	Menkuller + Gayrimenkuller
Döner Değerler / Nakit ve Nakit Benzeri Değerler :		Kasa + Altın + Menkul Değerler Cüzdanı + Bankalar Nezdindeki Mevduat + Hariçteki Muhabirler
Mevduat Munzam Karşılıkları :		Yasal Karşılıklar

ÖNSÖZ

Banka, KKTC bankacılık sektörüne ilişkin mevzuatın uluslararası standartlara yakınlaşması, politika araçlarının ülkemizin ekonomik gelişimine yardımcı olacak biçimde kullanılması ve mevduat sahiplerinin hak ve menfaatlerinin korunması yönündeki çalışmalarına 2020 yılında da devam etmiştir. Bu çerçevede Bankacılık Yasası, Tüketici Kredileri Yasası ve Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri ile Tefeciliğin Önlenmesine İlişkin Yasa'nın ilgili maddelerinin Banka'ya verdiği yetkiye dayanarak 8 adeti değişiklik tebliği olmak üzere toplam 10 adet tebliğ Banka tarafından düzenlenip yürürlüğe konulmuştur.

2020 yılı Mart ayı ile birlikte Covid-19 salgını tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de hem toplum sağlığı hem de ekonomik aktivite üzerinde etkisini göstermiştir. 2020 yılında salgının yarattığı etkileri asgari düzeye indirmeye yönelik olarak bankacılık sektörü üzerinden de hem tüketiciler hem de işletmelere yönelik önlem ve uygulamalar geliştirilmiştir. Bu çerçevede, uluslararası uygulamalar da dikkate alınarak salgının ekonomik aktivite üzerinde yarattığı olumsuzluklar, kredi borçluları üzerinde yarattığı zorluklar ve işletmelerin karşılaştıkları nakit akışı problemlerini asgari düzeye indirmek amacıyla ilk etapta kredi, anapara ve faiz ödemeleri 30 Haziran 2020 tarihine kadar ötelenmiş, ardından da düşük faizli kredi paketlerinin uygulamaya konulmasının yanısıra mevcut kredilerin yapılandırılmasına imkan sağlanmıştır. Ayrıca tüketicileri korumaya yönelik olarak kredi kartlarına uygulanan azami aylık akdi ve azami aylık gecikme faiz oranlarında indirim gidilmiş ve kredi kartı asgari ödeme oranı düşürülmüştür. Covid-19 salgınına karşı alınan finansal önlemler ve hayata geçirilen uygulamalar faaliyet raporunun 3. bölümünde yer alan Kutu 1.' de detaylı olarak açıklanmaktadır.

2020 yılında tüketici kredilerinin uygulama usul ve esaslarını düzenleyen ve tüketici kredisi veren kuruluşların yükümlülüklerini ve sorumluluklarını belirleyen 31/2020 sayılı Tüketici Kredileri Yasası yürürlüğe girmiştir. Söz konusu yasanın yürürlüğe girmesiyle ülkemizde finansal tüketicinin korunmasına yönelik önemli bir eksiklik giderilmiştir.

Yine 2020 yılı içinde yürürlüğe giren 43/2020 sayılı Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri ile Tefeciliğin Önlenmesine İlişkin Yasa ile kapsam dâhilindeki şirketlerin kuruluş, faaliyet ve çalışma esasları düzenlenmiştir. Bu yasa ile tefecilik yapmanın yasaklanmasının yanı sıra kooperatifler hariç olmak üzere kredi kullandıran tüm şirketlerin düzenleme ve denetleme yetkisi de Merkez Bankası'nda toplanmıştır.

KKTC bankacılık sektörü aktif büyüklüğü 2020 yılında da büyümeye devam etmiş ve önceki yılsonuna göre yüzde 24 artarak 50,6 milyar TL'ye ulaşmıştır. Mevduat toplamı bir önceki yıla göre yüzde 27 artışla 41,8 milyar TL'ye, brüt krediler yüzde 27 artışla 28,8 milyar TL'ye çıkarken dönem kârı bir önceki yılsonuna göre yüzde 21,59 düşüyle 671,2 milyon TL'ye inmiştir. Sektörün sermaye yeterlilik standart rasyosu 2020 yılsonu itibarıyla yüzde 15,91 olarak gerçekleşmiştir.

Banka personelinin yürütmekle yükümlü olduğu hizmetlerin gerektirdiği asıl ve sürekli görevleri yerine getirecek kadro sayısı, KKTC Merkez Bankası Teşkilat Yasası ile 205 olarak belirlenmiştir. 2020 yılı faaliyet dönemi sonu itibarıyla, kadrolu statüde görev yapan personel sayımız 129'dur. Bu sayıya geçici hizmetli statüsünde çalışan 1 kişi ile engelli personel istihdamı yasası çerçevesinde istihdam edilen 1 personelimiz daha ilave edildiğinde, Banka toplam personel sayısı 131 kişiye ulaşmaktadır. 2020 yılı içerisinde, tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de yaşanan Covid-19 salgınına bağlı olarak eğitim faaliyetlerine katılımlarda önceki yıllara göre düşüş gerçekleşmiştir. 2020 yılında eğitim faaliyetleri kapsamında, yurt dışı eğitim programlarına Banka personelinden 28 kişi iştirak etmiş, yurt içi eğitim programları ise düzenlenememiştir.

KKTC Merkez Bankası bilançosu aktif toplamı 2020 yılında önceki yılsonuna göre yüzde 23,8 artmış ve yılsonu itibarıyla 16.684,3 milyon TL'ye yükselmiştir. 2020 yılında, özkaynaklar toplamı 1.061,2 milyon TL'ye, yasal karşılıklar 2.931 milyon TL'ye, bankalararası para piyasası işlemleri ise 5.224 milyon TL'ye ulaşmıştır. 2019 yılında 343,6 milyon TL olan Merkez Bankası kârı, 2020 yılında yüzde 0,49 oranında azalmış ve 341,9 milyon TL seviyesine düşmüştür.

Banka yönetim anlayışının en temel unsurlarından biri olan şeffaflık ve hesap verilebilirliğin gereği olarak hazırlanan KKTC Merkez Bankası 2020 Yılı Faaliyet Raporu, ilgili yıla ait bilgi ve değerlendirmeleri içermektedir. Bu vesileyle tüm mesai arkadaşlarıma özverili çalışmalarından ötürü teşekkür ederim.

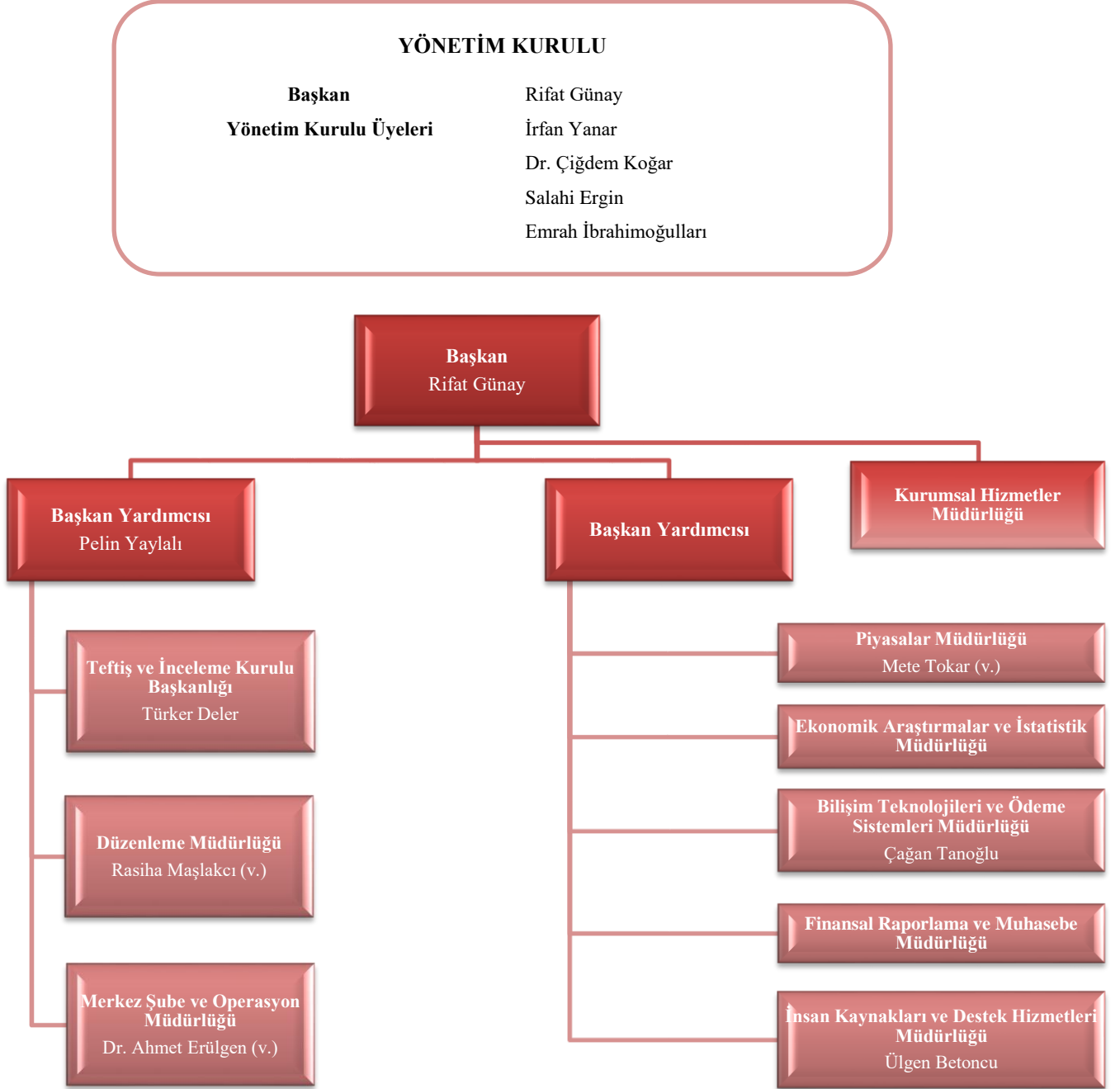
Saygılarımla,

Rifat GÜNAY
Başkan

ORGANİZASYON VE YÖNETİM

1. ORGANİZASYON VE YÖNETİM

1.1 Organizasyon Şeması

KKTC Merkez Bankası'nın organizasyon ve yönetim yapısı, 41/2001 sayılı KKTC Merkez Bankası Yasası ile 57/1987 sayılı KKTC Merkez Bankası Teşkilat Yasası ve bu yasalara istinaden hazırlanan mevzuatla düzenlenmiştir. Banka'nın Yönetim Kurulu ve Başkanlık Makamının oluşumu 41/2001 sayılı yasada, personel yapısı ile kadrolar 57/1987 sayılı yasada belirlenmiştir. 57/1987 sayılı yasanın 51 (1) (A) maddesi altında düzenlenen Merkez Bankası İdare, Teşkilat ve Hizmetleri Tebliği ile Banka'ya yasayla verilen görevlerin birimler arasında dağılımı yapılmaktadır.

1.2 Kurumsal Yönetim

41/2001 sayılı KKTC Merkez Bankası Yasası'nın 9. maddesine göre Banka'nın organları/kurumsal yönetim yapısı; Yönetim Kurulu, Başkan, Başkan Yardımcısı, İdare Merkezi ve Merkez Şube'den oluşmaktadır.

1.2.1 Yönetim Kurulu

Yönetim Kurulu, Banka'nın en üst düzeydeki karar organıdır. Yönetim Kurulu, yasa ile verilen görev ve yetkilerini kendi sorumluluğu altında bağımsız olarak yerine getirmektedir. Yönetim Kurulu, KKTC Merkez Bankası Yasası gereğince atanan bir Başkan ile dört üyeden oluşmaktadır. Kurul, ayda en az bir kez olmak üzere, asgari üç üyenin katılımıyla toplanmakta ve en az üç üyenin aynı yöndeki oyu ile karar almaktadır. Merkez Bankası Başkan Yardımcıları ise Yönetim Kurulu toplantılarına oy hakkı olmaksızın katılabilmektedirler.

KKTC Merkez Bankası Başkanı, Başbakan tarafından Bakanlar Kurulu'nun onayıyla beş yıl için atanmaktadır. Bu süre sonunda yeniden atanması mümkündür. Yönetim Kurulu üyelerinin atanmaları Bakanlar Kurulu tarafından dört yıllık süreler için yapılmaktadır. Yasaya göre görev süresi dolan üyelerin yeniden atanmaları mümkündür.

KKTC Merkez Bankası Başkanı ve aynı zamanda Yönetim Kurulu Başkanı Sn. Rifat Günay, Yönetim Kurulu üyeleri ise Sn. İrfan Yanar, Sn. Dr. Çiğdem Koğar, Sn. Salahi Ergin ve Sn. Emrah İbrahimogulları'dır.

YÖNETİM KURULU ÜYELERİMİZ

Rifat Günay
Başkan

İrfan Yanar
Üye

Dr. Çiğdem Koğar
Üye

Salahi Ergin
Üye

Emrah İbrahimogulları
Üye

41/2001 sayılı KKTC Merkez Bankası Yasası'nın 5. maddesinde Banka'nın, 11. maddesinde Banka Yönetim Kurulu'nun görev ve yetkileri tanımlanmıştır.

Banka'nın en temel görevi, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin para ve bankacılık sisteminin düzenlenmesi ve denetimi için gerekli işlemleri yapmaktır. Bunlara ilave olarak finansal sistemde istikrarı sağlayıcı, para ve döviz piyasaları ile ilgili düzenleyici tedbirleri almak da Merkez Bankası'nın görevleri arasındadır.

Merkez Bankası'nın diğer yetki ve görevleri aşağıdaki tablodadır:

- ❖ Mali piyasaları izlemek amacıyla bankalar ve diğer mali kuruluşlardan ve bunları düzenlemek ve denetlemekle görevli kurum ve kuruluşlardan gerekli bilgileri istemek ve istatistiki bilgi toplamak.
- ❖ Ekonomik koşulları göz önünde bulundurarak merkez bankaları tarafından yapılması gerekli olan işlemleri yerine getirmek.
- ❖ Bankalar ile kredi vermek amacıyla kurulmuş diğer kuruluşları denetlemek.
- ❖ Finansal sistemde istikrarı sağlayıcı ve para ve döviz piyasaları ile ilgili düzenleyici tedbirleri almak.
- ❖ Mali piyasaları izlemek ve ödeme mutabakat sistemleri kurmak, kurulmuş ve kurulacak sistemlerin kesintisiz işlemlerini ve denetimini sağlayacak düzenlemeleri yapmak, ödemeler için elektronik ortam da dâhil olmak üzere kullanılacak yöntemleri ve araçları belirlemek.
- ❖ Para ve kredi hacmini düzenlemek.
- ❖ KKTC'nin uluslararası ihtiyatlarını düzenleyip yönetmek.
- ❖ Para ve kredi politikası konusunda Bakanlar Kurulu tarafından incelenmesi istenecek hususlar hakkında görüşlerini bildirmek suretiyle Devletin mali ve ekonomik danışmanlığını yapmak.
- ❖ Uluslararası mali ve ekonomik ilişkilerde Devletin mali ajanlığını yapmak.
- ❖ Devletin bankacılığını yapmak ve mali acentesi olmak.
- ❖ Olağanüstü hallerde ve TMSFİF'nin kaynaklarının ihtiyacı karşılamaması durumunda, belirleyeceği usul ve esaslara göre bu Fona avans vermek.
- ❖ Tasarruf sahiplerinin haklarını ve bankaların düzenli ve emin bir şekilde çalışmasını tehlikeye sokabilecek ve ekonomide önemli zararlar doğurabilecek her türlü işlem ve uygulamaları önlemek, kredi sisteminin etkin bir şekilde çalışmasını sağlamak üzere gerekli karar ve tedbirleri almak ve uygulamak.
- ❖ Ülke altın ve döviz rezervlerini yönetmek.
- ❖ Nihai kredi mercii olarak bankalara kredi vermek.

Banka'nın bilançosuna, kâr ve zarar hesabına, bütçesine, faaliyet raporuna, taşınmaz mallarına, personeline, kredilere ve yasal karşılıklara ilişkin konuları inceleyip karara bağlamak, banka tarafından yapılabilecek diğer bankacılık hizmetlerini saptamak, KKTC Bankacılık Yasası uyarınca bankaların denetimi ile ilgili planlamaları yapmak, mali bünyelerinin zayıflamasını önlemek amacıyla uyulması gereken esas ve usulleri belirlemek, uygulanacak rasyolar ve diğer oranlara dair hususları tespit etmek Yönetim Kurulu'nun yetki ve görevleri arasında bulunmaktadır.

Banka Yönetim Kurulu'nun görev ve yetkileri aşağıdaki tabloda ayrıntılı olarak verilmiştir.

❖ Bankacılık Yasası uyarınca, bankaların denetimi hususunda gerekli önlemleri almak, mali bünyelerinin zayıflamasını önlemek amacıyla uymaları gereken esas ve usulleri belirlemek ve uygulanacak rasyolar ve diğer oranlarla ilgili hususları saptamak ve uygulamak ve Bankacılık Yasası uyarınca belirlenen yetkiler çerçevesinde karar almak.
❖ Merkez Bankası'nın kendi işlemlerinde uygulayacağı reeskont, iskonto ve faiz oranları ile ücret ve komisyonları saptamak.
❖ Merkez Bankası plasmanları üzerinde tür ve miktar bakımından düzenleyici önlemleri almak ve genel kredi hacmi ile genel kredi hacmi içinde kredi türlerinin sektörel ve konular itibarıyla dağılımını ayarlamak.
❖ Merkez Bankası'nca açılacak kredilerin esas ve koşulları ile reeskont ve avans limitlerini saptamak.
❖ 41/2011 sayılı yasanın 23. ve 24. maddelerinde yasal karşılıklar ve faiz oranları konularında belirtilen hususları saptamak.
❖ Merkez Bankası'nın bilanço, kâr ve zarar hesabını inceleyip karara bağlamak.
❖ Merkez Bankası'nın idare, teşkilat ve hizmetlerine ilişkin düzenlemeler yapmak.
❖ Merkez Bankası ihtiyacı için taşınmaz mal satın almak veya kiralamak ve Merkez Bankası'nın sahip olduğu taşınmaz malları gerektiğinde satmak.
❖ Kabul edilen hadler üstündeki tutarlara ve kıymetlere ilişkin sulh ve terkin konularında karar vermek.
❖ Merkez Bankası'nın yıllık bütçesini ve faaliyet raporunu onaylamak.
❖ Merkez Bankası personelini atamak ve bankayı yükümlülük altına sokacak personelin imza yetkilerini belirlemek.
❖ Merkez Bankası'nca yapılabilecek diğer bankacılık işlemlerini ve hizmetleri saptamak.
❖ Başkan tarafından tetkik ve onaya sunulacak hususlar hakkında karar almak.
❖ Kredi kartlarının isdar ve kabulüne ilişkin esas ve koşulları belirlemek.

1.2.2 Başkanlık

Başkanlık, Başkan ve Başkan Yardımcıları'ndan oluşmakta ve Banka'nın üst düzey icra makamını oluşturmaktadır.

Başkan

En yüksek icra amiri sıfatıyla Başkan, Merkez Bankası'nın yurt içi ve yurt dışında temsil edilmesini, Merkez Bankası'nın yürütmekle mükellef olduğu yasalara uyulmasını, Yönetim Kurulu tarafından alınan kararların yürütülmesini, Banka'nın sevk ve idaresini sağlamaktadır.

Rifat Günay
Başkan

Başkan Yardımcıları

Merkez Bankası Başkan Yardımcıları, Başbakan tarafından Bakanlar Kurulu'nun onayıyla atanmaktadır. Başkan yardımcıları, Başkan tarafından yapılacak görev bölümünde kendilerine bağlanacak birimleri gereği gibi yürütmekle mükelleftirler. Başkan'ın yokluğunda Başkan'a vekâlet etmekle görevlendirilen Başkan Yardımcısı, Başkan'ın tüm yetkilerini kullanabilmektedir.

Pelin Yaylalı
Başkan Yardımcısı

1.3 İdare Merkezi ve Merkez Şube

Banka Yönetim Kurulu tarafından, Merkez Bankası Yasası'nın 51 (1) (A) maddesinin verdiği yetkiye istinaden hazırlanan 'Merkez Bankası İdare, Teşkilat ve Hizmetleri Tebliği', Banka'ya verilmiş olan görevlerin, İdare Merkezi ile Şube arasında dağılımını, çalışanların eşgüdüm içerisinde etkin ve verimli çalışmalarını sağlamayı amaçlamaktadır. Merkez Bankası kendisine verilen görevleri, söz konusu tebliğ ile belirlenen aşağıdaki Birimler ve Şube aracılığıyla yerine getirmektedir.

Teftiş ve İnceleme Kurulu Başkanlığı

Türker Deler
Başkan

Teftiş ve İnceleme Kurulu Başkanlığı, Banka'nın birimlerini denetlemek, Bankacılık Yasası ve ilgili diğer yasa, tebliğ vb. mevzuatın tanıdığı yetkiler ve verdiği görevler çerçevesinde inceleme ve araştırmalarda bulunmak, gerektiğinde soruşturma yapmak, Merkez Bankası Yasası, Bankacılık Yasası ve diğer mevzuatla Banka'ya denetim görev ve yetkisi verilen konularda, birimlerin görevleriyle ilgili görüş ve önerileri de dikkate alınarak hazırlanacak dönemsel programlar

çerçevesinde ve/veya Başkanlıkça ihtiyaç duyulduğu zamanlarda bankalar ile görev ve yetkisi kapsamındaki diğer kuruluşlar nezdinde teftiş ve inceleme yapmak, gerektiğinde bu kuruluşlar hakkında Banka'da mevcut bilgi ve belgeler üzerinde inceleme yapmakla yükümlüdür. Ayrıca, mali sektörde faaliyet gösteren ve mevzuatla düzenlenmesi Merkez Bankası yetkisinde olan kuruluşların uzaktan denetimi kapsamında alınacak bilgi, belge ve verilerini toplamak, incelemek, analiz etmek, mevzuata uygun biçimde çalışıp çalışmadıklarını söz konusu veriler ile Merkez Bankası'na raporlamakla yükümlü oldukları diğer bilgiler çerçevesinde izlemek ve tespit edilen bulguları raporlamak, Merkez Bankası birimlerini ve Merkez Şube'nin bütün işlemlerini, ilgili yasa, tebliğ ve diğer mevzuatın tanıdığı yetkiler ve verdiği görevler çerçevesinde teftiş etmek, incelemek, araştırmalar yapmak ve gerektiğinde soruşturma yapmak ve de düzenlemesi Merkez Bankası yetkisinde olan kuruluşların bilişim sistemlerini uzaktan ve/veya yerinde incelemekle yükümlüdür.

Düzenleme Müdürlüğü

Rasiha Maşlakçı
Müdür (v.)

Düzenleme Müdürlüğü, düzenlemesi Merkez Bankası yetkisinde olan kuruluşların mevzuatı ile ilgili düzenleme taslaklarını hazırlamak, bu kuruluşların uyacakları esas ve usulleri belirlemek, bu raporlar sonucunda tespit edilen bulguları Merkez Bankası nezdindeki diğer bilgi ve belgeler ile birlikte değerlendirmek, gereken tedbirlerin alınmasını sağlamak ve uygulanmasını takip etmeyle görevlidir. Bunlara ek olarak, denetim sonucunda gerekli tedbirlerin alınmasını sağlamak veya önerilerde bulunmak, kuruluşların idari para cezası ve/veya mensuplarının adli ceza gerektiren uygulamalarının tespit edilmesi durumunda, gerekli işlemlerin yürütülmesini sağlamak, Merkez Bankası'na ilişkin her türlü uyuşmazlığın çözümlenmesi amacıyla gerektiğinde Merkez Bankası'nın temsil edilmesini sağlamak ve Merkez Bankası'nın yaptığı düzenlemeler ile uluslararası kural ve uygulamaların uyumunu sağlamak amacıyla gerekli çalışmaları yapmak görevleri arasında yer almaktadır.

Piyasalar Müdürlüğü

Mete Tokar

Müdür (v.)

Piyasalar Müdürlüğü, açık piyasa işlemleri ile döviz ve efektif piyasalarında gerçekleştirilen işlemleri yapmak ve bu konularda düzenlemeler hazırlamak, belirlenen kredi limitleri, reeskont ve avans faiz oranları ile kredi faiz oranlarını duyurmak, Merkez Bankası'na yapılan kredi başvurularını almak, değerlendirmek, kredilerin kullanılması ile ilgili esas ve usulleri belirlemek, nakden ve hesaben ödemeler ile mevduat, havale ve senet tahsili işlemlerinin yapılmasına ilişkin esas ve usulleri belirlemek ve yasal karşılığa tabi yükümlülük ve genel dispoñibilite ile ilgili düzenlenen cetvellerin kontrolünü yapmakla sorumludur. Ayrıca, Tasarruf Mevduatı Sigortası Primlerinin Tahsil Usul ve Esasları Tebliğı'ne istinaden düzenlenen cetvellerin kontrolünü yapmak, bankalar nezdinde zaman aşımına uğrayan her türlü mevduat, emanet ve alacaklarla ilgili işlemleri yürütmek, kredi kartları işlemlerinde uygulanacak azami akdi ve gecikme faizi oranlarını belirlemek, Merkez Bankası'nın rezervlerini yönetmek, döviz ve efektif kurlarını belirlemek ve ilan etmek ve hazine işleri ile ilgili Bakanlık adına Devlet İç Borçlanma Senetlerinin ihraç, bu kıymetlerin geri alımı ve değışimi işlemlerini yürütmek de diğer görevleri arasında yer almaktadır.

Ekonomik Araştırmalar ve İstatistik M¼d¼rl¼ę¼

Yurt içi ve yurt dışı ekonomik gelişmeleri izlemek ve d¼nemsel raporlar hazırlamak, ekonomik ve mali konularda araştırma ve değerlendirmeler yapmak, bunları Başkanlığın ve Başkanlık tarafından uygun g¼r¼lecek birimler ile diğer kişi ve kuruluşların kullanımına sunmak, ¼demeler dengesi istatistiklerini uluslararası kavram ve standart kayıt sistemine uygun olarak oluşturmak, bu amaçla gerektiğinde anket yapmak/yaptırmak, bankacılık sekt¼r¼ ile ilgili tablo ve raporlar hazırlamak ve sekt¼rel değerlendirmeler yapmak Ekonomik Araştırmalar ve İstatistik M¼d¼rl¼ę¼'n¼n g¼revleri arasındadır. Ayrıca, bu m¼d¼rl¼k Y¼netim Kurulu'na finansal sekt¼r gelişmelerine ilişkin bilgi sunmak, Başkanlık tarafından istenen çalışma ve araştırmaları y¼r¼tmek, Merkez Bankası b¼ltenini ve faaliyet raporunu hazırlamak ve merkez bankacılığı ve ekonomi alanında yenilikçi fikirleri araştırmak, incelemek ve bu alanda literat¼re katkı yapmakla y¼k¼ml¼d¼r.

Bilişim Teknolojileri ve Ödeme Sistemleri Müdürlüğü

Çağan Tanoğlu
Müdür

Bilişim ile ilgili stratejiler oluşturmak, bu alandaki teknolojik gelişmeleri yakından takip etmek, orta ve uzun vadeli planlar geliştirmek, bilişim sistemlerinin hazırlanması, kullanılması ve taleplerin karşılanmasına yönelik standartları belirlemek, bilgi güvenliği politikalarını oluşturmak ve uygulanmasını sağlamak ve bilişim güvenliği konusunda çalışmalar yapmak Bilişim Teknolojileri ve Ödeme Sistemleri Müdürlüğü'nün görevleri arasındadır. Bunlara ek olarak, Merkez Bankası ödeme ve menkul kıymet mutabakat sistemlerini kurmak, etkin ve verimli bir şekilde işletmek ve bu sistemlerin belirlenen politikalar çerçevesinde geliştirilmesini sağlamak, ödeme araçlarının geliştirilmesi ve istikrarlı bir şekilde sürdürülmesi amacıyla uyulması gereken usul ve esasları belirlemek, bankalararası takas odası işlemlerinin faaliyet raporunu hazırlamak, çek takas işlemlerinin sonuçlarını takip etmek, ulusal banka hesap numarası kullanımına ilişkin düzenlemeleri yapmak ve uygulamayı takip etmek, Risk Merkezi kanalıyla risk bilgilerini merkezileştirerek rapor hazırlamak ve geri bildirimini sağlamak üzere yapılan işlemleri yürütmek de görevleri arasında yer almaktadır.

Finansal Raporlama ve Muhasebe Müdürlüğü

Finansal Raporlama ve Muhasebe Müdürlüğü, Merkez Bankası'nın muhasebe sisteminin düzenli bir şekilde işlemesi ve geliştirilmesi için gereken tedbirleri almak ve düzenlemeleri yapmak, İdare Merkezi ve Merkez Şube işlemlerine ilişkin muhasebe kayıtları ile kanunen tutulması zorunlu defterleri tutmak ve muhafaza etmek, personelin maaş, ücret ve özlük haklarına ilişkin ödeme ve tahsilat işlemlerini yapmakla sorumludur. Muhasebe ve finansal raporlama konularında Uluslararası Finansal Raporlama Sistemi vb. uluslararası uygulamaları takip ederek bu yönde çalışmalar yapmak, Merkez Bankası'nın mali yıl bütçesini hazırlamak, uygulamak, takip etmek, faaliyet raporunu düzenlemek ve günlük/haftalık bilanço, parasal tablolar ve Başkanlık tarafından talep edilen diğer raporları ve vaziyetleri hazırlamak da bu müdürlüğün görevleri arasında yer almaktadır.

Kurumsal Hizmetler Müdürlüğü

Kurumsal Hizmetler Müdürlüğü, Yönetim Kurulu kararı alınması gereken konulara ilişkin birimler tarafından hazırlanan müzekkere ve eklerini incelemek ve bunları gündemin belirlenmesi amacıyla Başkan'ın bilgisine sunmak, Yönetim Kurulu toplantı gündemini hazırlamak, Resmî Gazete'de yayımlanması gereken kararlar ile diğer düzenlemelerin Başbakanlığa gönderilmesine ilişkin işlemleri yapmak, Yönetim Kurulu'nun sekretarya hizmetlerini yürütmek ve Merkez Bankası'nın uluslararası kuruluşlar ile kurumsal ilişkilerini düzenlemekle yükümlüdür. Ayrıca, Merkez Bankası politikalarının ve uygulamalarının kamuoyuna duyurulmasını, tanıtılmasını ve kamuoyunda doğru algılanmasını sağlamak, Merkez Bankası'nın görev, yetki ve sorumluluk alanına giren tüm mevzuatın ve mevzuat gereği duyurusu yapılması gereken işlemlerin Merkez Bankası resmi internet sitesinde yayımlanmasını sağlamak, Merkez Bankası tarafından düzenlenmesi öngörülen konferans, seminer, çalıştay ve benzeri toplantıları organize etmek ve Merkez Bankası'nın kültür, sanat, çevre ve sosyal etkinliklerini planlamak da görevleri arasında yer almaktadır.

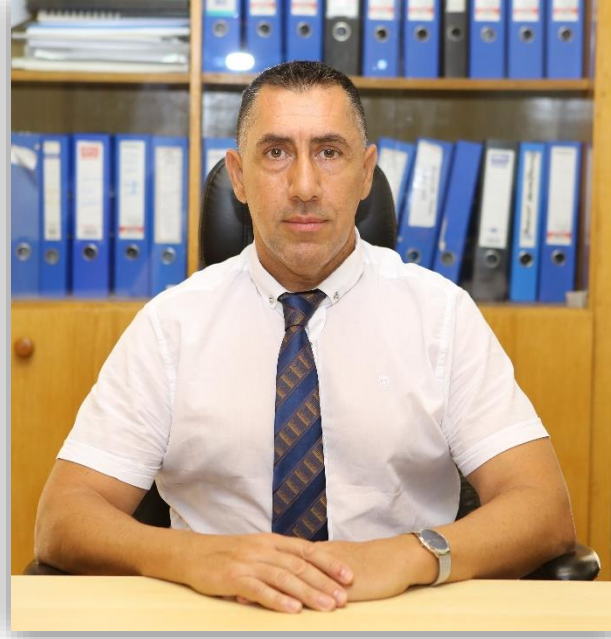
İnsan Kaynakları ve Destek Hizmetleri Müdürlüğü

Ülgen Betoncu
Müdür

İnsan Kaynakları ve Destek Hizmetleri Müdürlüğü, personelin ücret ve diğer mali haklarına ilişkin düzenlemeler yapmak, performans değerlendirme yöntemlerini geliştirmek ve uygulamak, emeklilik ile ilgili işlemleri yürütmek, Merkez Bankası Başkan, Başkan Yardımcıları, Yönetim Kurulu üyeleri ve personelin atama, özlük, emeklilik ve benzeri işlemlerini yürütmek, personelin performansını değerlendirme ölçütleri ile meslek ilkelerinin tespitine yönelik çalışmaları diğer birimlerle işbirliği içinde oluşturmak ve Merkez Bankası'nın mal ve hizmet alım satımı ile ihale, haberleşme, arşiv, güvenlik, iç hizmet işlerini yürütmek ve gerekli düzenlemeleri yapmakla sorumludur. Merkez Bankası personelinin eğitim ihtiyaçlarının tespiti ve genel eğitim politikasının oluşturulmasına yönelik çalışmaları yürütmek, Banka'nın teşkilat şemasını hazırlamak, birimlerin yetki görev ve sorumluluklarını düzenlemek ve iş verimliliğinin artırılması için çalışmalar yapmak da görevleri arasındadır.

Merkez Şube ve Operasyon Müdürlüğü

Dr. Ahmet Erülgen
Müdür (v.)

Merkez Şube ve Operasyon Müdürlüğü, Banka mevzuatı ile Başkanlık ve birimler tarafından verilecek talimatlar doğrultusunda kredi, kambiyo, cari hesap, takas, çek yasaklıları, zaman aşımına uğrayan mevduatın takibi, para nakilleri, vezne ve şube muhasebe işlemlerini yürütmekte ve söz konusu işlemlerin muhasebe kayıtlarını tutmakla sorumludur.

Ayrıca Merkez Bankası tarafından yapılacak her türlü bankacılık işlemlerinde uygulanacak komisyon ücret ve masrafları tahsil etmek, Merkez Bankasının Türk Lirası ve döviz mevduat hesaplarından yapılacak nakden ve hesaben ödemeler ile mevduat, havale ve senet tahsili işlemlerini yapmak, reeskont kredilerine ilişkin verilen talimatları yerine getirmek, hazine hesaplarıyla ilgili işlemleri yürütmek, düzenlemek ve takip etmek, hazinenin talimatları doğrultusunda işlemleri yürütmek, ödeme sistemleri ile ilgili operasyon işlemlerini yürütmek görevleri arasındadır.

KAYNAKLAR

2. KAYNAKLAR

2.1 İnsan Kaynakları

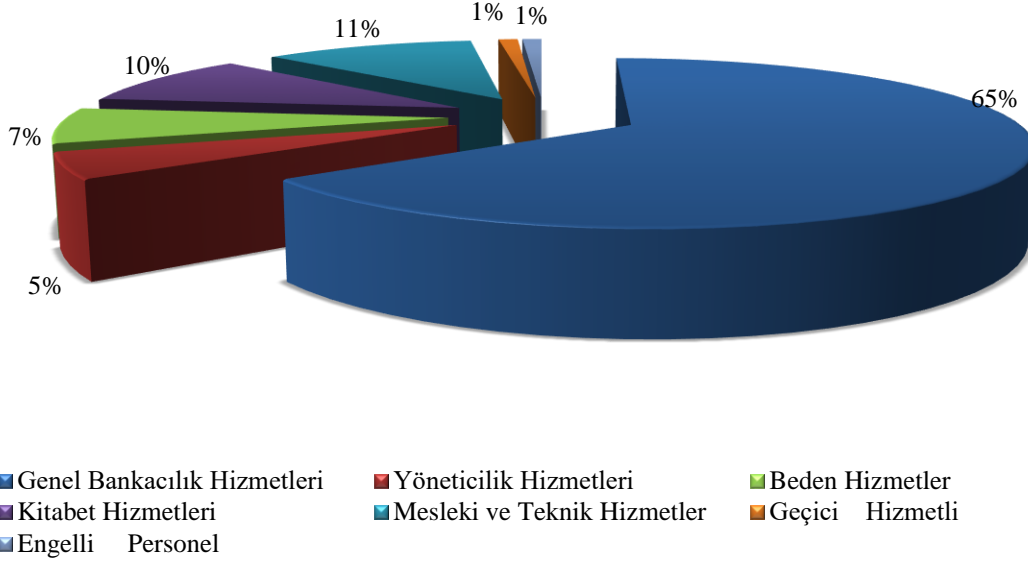
KKTC Merkez Bankası personelinin hak ve yükümlülükleri, KKTC Cumhuriyet Meclisi'nin 16 Temmuz 1987 tarihli birleşiminde kabul olunan 57/1987 sayılı KKTC Merkez Bankası Teşkilât Yasası ile düzenlenmiştir. 57/1987 sayılı yasada, 06 Aralık 2016 tarihinde yürürlüğe giren 45/2016 sayılı değişiklik yasası ile yapılan düzenlemeler sonucunda, KKTC Merkez Bankası Teşkilât Yasası'na yeni kadrolar eklenmiş ve 101 olan mevcut kadro sayısı 205'e yükselmiştir. Buna göre, KKTC Merkez Bankası'nın faaliyetleri, İdare Merkezi ve Merkez Şube'de istihdam edilen yöneticilik, genel bankacılık hizmetleri, mesleki ve teknik hizmetler ile bedeni hizmetleri gerektiren yardımcı hizmetler sınıflarına atanan sürekli personel tarafından yürütülmektedir.

2.1.1 Kadro ve Personel Durumu

Merkez Bankası'nın kadro sayısı, KKTC Merkez Bankası Teşkilat Yasası ile 205 olarak belirlenmiştir. Bu sayıya sözleşmeli olarak görev yapan Başkan ve Başkan Yardımcıları da dâhildir. 2020 yılı faaliyet dönemi sonu itibarıyla, kadrolu statüde görev yapan personel sayısı 129'dur. Kadrolu personel sayısına 1 geçici hizmetli ile engelli personel istihdamı yasası çerçevesinde istihdam edilen 1 personel ilave edildiği zaman, 2019 yılı sonu itibarıyla 121 olan Banka'nın toplam personel sayısı, 2020 sonu itibarıyla 131 kişidir. 2020 yılı faaliyet dönemi içinde bir çalışmamız emekliye ayrılmış, 11 yeni personel istihdamı gerçekleşmiştir.

Merkez Bankası personelinin hizmet gruplarına göre dağılımı incelendiğinde, 2020 yılsonu itibarıyla, Banka'nın 131 personelinin yüzde 5'i yöneticilik hizmetleri sınıfında, yüzde 65'i genel bankacılık hizmetleri sınıfında, yüzde 10'u kitabet hizmetleri sınıfında, yüzde 11'i mesleki ve teknik hizmetler sınıfında, yüzde 7'si bedeni hizmet gerektiren yardımcı hizmetleri sınıfında, yüzde 1'i geçici hizmetli ve yüzde 1'i 64/1993 sayılı Engellileri Koruma, Rehabilitasyon ve İstihdam Yasası altında istihdam edilen personel olarak görev yapmaktadır.

Grafik 2.1 Personelin Hizmet Sınıflarına Göre Yüzde Dağılımı

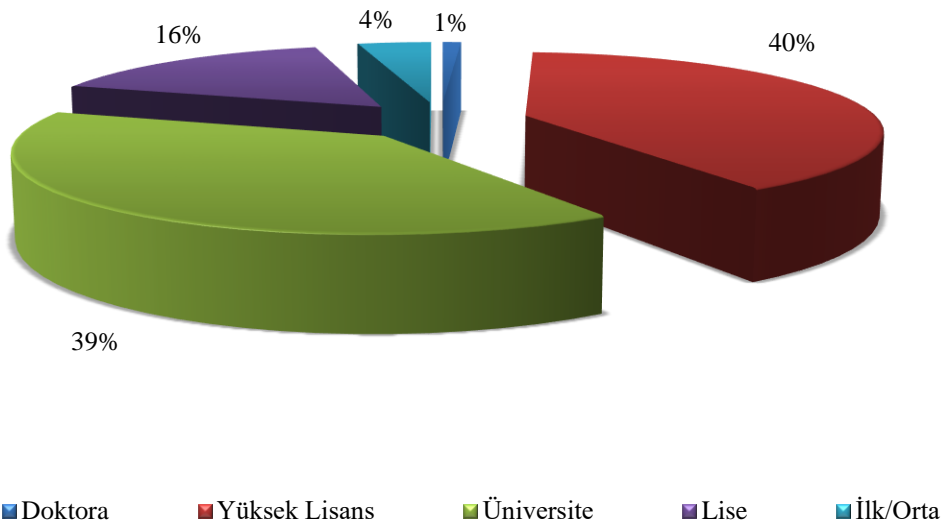
Kaynak: KKTC Merkez Bankası

Personelin eğitim düzeylerine göre dağılımı incelendiğinde; 2020 yılsonu itibarıyla, toplam 131 personelin 2'si doktora, 52'si yüksek lisans, 49'u lisans, 2'sinin ise ön lisans derecesine sahip olduğu görülmektedir. Geriye kalan personelin 21'i lise, 5'i ilk ve ortaokul mezunudur.

Doktora eğitim düzeyine sahip personelin biri yöneticilik hizmetleri sınıfında iken, biri II. sınıf Bilişim Memuru olarak görev ifa etmektedir. Yüksek lisans eğitim düzeyindeki 52 personelin 6'sı yöneticilik, 5'i mesleki ve teknik hizmetler sınıfı, 38'i genel bankacılık hizmetleri, 3'ü de kitabet hizmetleri sınıfındaki elemanlardan oluşmaktadır. Lisans diploması sahibi 49 personelin 2'si yöneticilik, 8'i mesleki ve teknik hizmetler sınıfı, 28'i genel bankacılık hizmetleri, 9'u kitabet hizmetleri sınıfı, 2'si yardımcı hizmetler sınıfında çalışmaktadır. Ön lisans mezunu 2 personelimiz genel bankacılık hizmetleri sınıfında hizmet vermektedir. Lise mezunu 21 personelin 16'sı genel bankacılık hizmetleri, 1'i kitabet hizmetleri, 3'ü yardımcı hizmetler sınıfında görev ifa etmekte, 1 personel ise 64/1993 sayılı Engellileri Koruma, Rehabilitasyon ve İstihdam Yasası çerçevesinde istihdam edilmiş olup, engelli personel olarak hizmet vermektedir. İlköğretim ve ortaokul mezunu toplam 5 personelden 4'ü yardımcı hizmetler sınıfında görev yapmakta, 1 ilkokul mezunu ise geçici hizmetli olarak çalışmaktadır.

2020 yılsonu itibarıyla, personelin eğitim düzeyine göre dağılımı incelendiğinde; doktoralı personel sayısının toplam içindeki payı yüzde 1, yüksek lisanslı personel sayısının payı yüzde 40, üniversite mezunu personelin payı yüzde 39, lise mezunu payı yüzde 16, ilk ve ortaokul mezunlarının payı ise yüzde 4'tür.

Grafik 2.2 Personelin Eğitim Düzeyine Göre Yüzde Dağılımı

Kaynak: KKTC Merkez Bankası

2.1.2 Eğitim Faaliyetleri

2020 yılı içerisinde, tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de yaşanan Covid-19 salgınına bağlı olarak eğitim faaliyetlerine katılımlarda önceki yıllara göre düşüş gerçekleşmiştir.

2019 yılında yurt içi eğitim programlarına katılan personel sayısı 6 iken, 2020 yılında katılım olmamıştır. 2019 yılında 87 olan yurt dışı eğitim programlarına katılan personel sayısı 2020 yılında 28'e gerilemiştir. 2020 yılında eğitim faaliyetleri kapsamında, yurt dışı eğitim programlarına genel bankacılık hizmetleri sınıfından 22, kitabet hizmetleri sınıfından 1, mesleki ve teknik hizmetler sınıfından 5 kişi iştirak etmiştir. Yöneticilik hizmetleri sınıfından yurt dışı eğitim programlarına katılım olmamıştır.

Tablo 2.1 Eğitim Programlarına Katılan Personel Sayısı

	Yurt İçi		Yurt Dışı	
	2019	2020	2019	2020
Yöneticilik Hizmetleri Sınıfı	-	-	3	-
Genel Bankacılık Hizmetleri Sınıfı	2	-	73	22
Kitabet Hizmetleri Sınıfı	-	-	1	1
Yardımcı Hizmetler Sınıfı	-	-	-	-
Geçici Personel	-	-	-	-
Mesleki ve Teknik Hizmetler Sınıfı	4	-	10	5
Toplam	6	-	87	28

Kaynak: KKTC Merkez Bankası

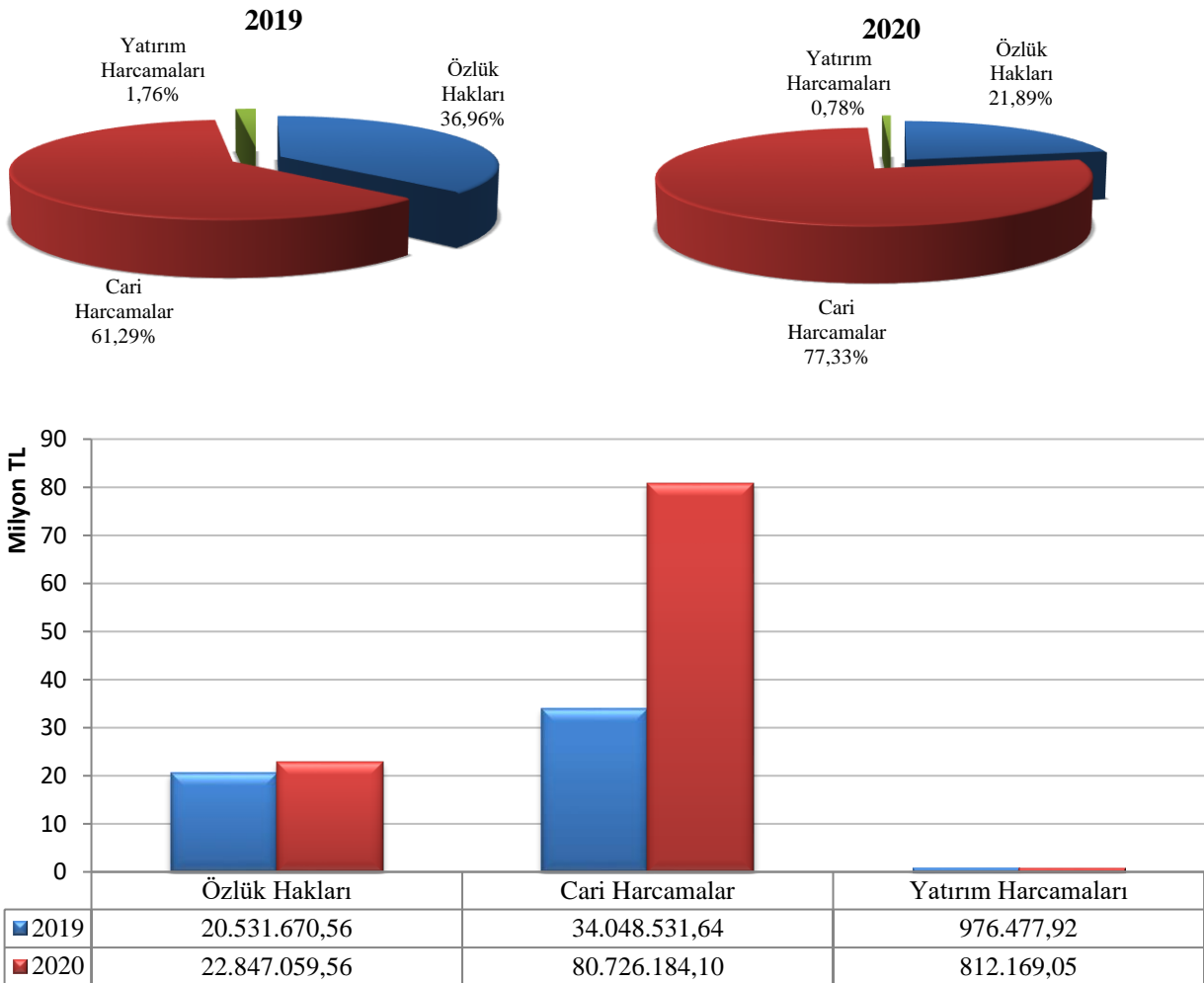
Banka personelinin gelişimi ve Banka uygulamalarının uluslararası standartlara yükseltilmesi açısından büyük önem verdiğimiz eğitim faaliyetlerine, Covid-19 salgınına bağlı olarak 2020 yılı Mart ayından itibaren ara verilmiştir. Bu çerçevede üç aylık dönem içerisinde, İngiltere Merkez Bankası (BOE) eğitimlerine 1 kişi, Çekya Merkez Bankası (CNB) eğitimlerine 1 kişi ve Türkiye Bankalar Birliği (TBB) eğitimlerine 26 kişi katılmıştır. 2020 yılı içerisinde banka personeline kurum içi eğitim verilmemiştir.

2.2 Mali Kaynaklar

KKTC Merkez Bankası Yönetim Kurulu, bütçe harcama cetvellerinde saptanan hizmet ve faaliyetlerin yürütülmesi için 27 Aralık 2019 tarihli ve 1073 sayılı karar ile Banka 2020 Mali Yılı Bütçesi'ni onaylamıştır. Banka konsolide bütçe harcamaları, cari harcamalar, özlük hakları ve yatırım harcamalarından oluşan üç ayrı başlık altında sınıflandırılmıştır.

2019 yılında Banka'nın toplam bütçe harcaması 55,6 milyon TL iken, 2020 yılında bu rakam yüzde 87,9 artarak 104,4 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. 2020 yılında Banka bütçesinin yüzde 77,3'ü olan 80,7 milyon TL cari harcamalara, yüzde 21,9'u olan 22,9 milyon TL ise özlük haklarına kullanılmıştır. 2019 yılında ise bütçe harcamalarının yüzde 61,3'ü olan 34 milyon TL cari harcamalara, yüzde 37'si olan 20,5 milyon TL özlük haklarına aittir.

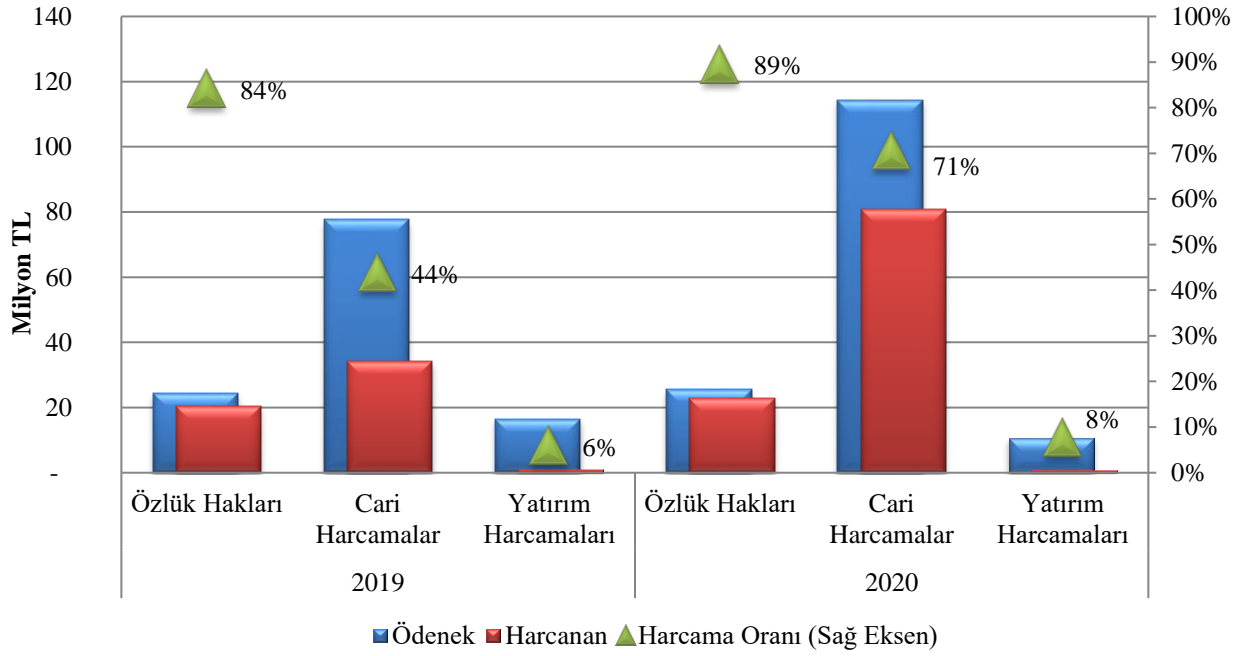
Grafik 2.3 Konsolide Bütçe Harcamaları

Kaynak: KKTC Merkez Bankası

Banka'nın bütçe uygulama sonuçlarına göre, 2019 yılında özlük hakları için ayrılan ödeneklerin harcama oranı yüzde 84 iken, cari harcamalarda bu oran yüzde 44, yatırım harcamalarında ise yüzde 6 olarak gerçekleşmiştir. 2019 Mali Yılı Bütçesi'nde ayrılan ödeneklerin toplam harcama oranı ise yüzde 47 seviyesindedir. 2020 yılı bütçesinde ayrılan ödeneklerin harcama oranı özlük hakları kaleminde yüzde 89, cari harcamalarda yüzde 71 ve yatırım harcamalarında yüzde 8 olarak gerçekleşmiştir. 2020 Mali Yılı Bütçesi'nde ayrılan ödeneklerin toplam harcama oranı ise yüzde 69 olarak gerçekleşmiştir.

Grafik 2.4 Bütçe Uygulama Sonuçları

Kaynak: KKTC Merkez Bankası

2.3 Teknik Kaynaklar

Covid-19 salgını ile birlikte yaşanan kısıtlamalara bağlı olarak uzaktan çalışmaya olanak verecek gerekli altyapı ve hizmetler hazır hale getirilerek devreye alınmıştır. Böylece Banka'nın iş sürekliliği teknik olarak sağlanmıştır. 2020 yılında sistem güvenliğini artırıcı yatırımlara devam edilerek yeni güvenlik uygulamaları Banka'ya kazandırılmıştır.

Proje ve yazılım geliştirme ve bakım hizmetleri kapsamında, Banka personeli tarafından geliştirilen uygulamalar devreye alınarak Banka'nın teknolojik yetkinliği artırılmıştır. 2020 yılı içerisinde "Yönetim Kurulu Bilgi Sistemi", "Bankalararası Elektronik Dosya Transfer Sistemi", "Personel Özlük Bilgi Sistemi", "Faiz Gelir/Gider Reeskont Uygulaması" devreye alınmış, "Avans ve Kredi İşlemleri Uygulaması" tamamlanmıştır. Disponibilite, TMSFİF ve yasal karşılık raporlarının gözetim paketine eklenmesi uygulaması ve TBP (Tahvil Bono Piyasası) ve EMKT (Elektronik Menkul Kıymet Transfer) uygulamaları geliştirilerek kullanıma sunulmuştur. Banka demirbaş takip/raporlama sistemi barkod uygulaması devreye alınarak otomasyona geçilmiştir. Bu çalışmaların yanı sıra yazılım altyapı güvenliğinin en üst derecede sağlanmasına devam edilmesi amacıyla versiyon güncellenmesi yapılmış ve tüm sunucu bilgisayarlara uygulanmıştır. Veri güvenliğinin artırılması amacıyla uygulamalar tarafından kullanılan verilerin Banka'nın Lefkoşa ve Girne yerleşkeleri arasında anlık replikasyonunu sağlayan veri tabanına aktarılmasına başlanmış olup çalışmalar devam etmektedir.

İhtiyaç duyulan diğer bilişim ürün tedarikleri yapılarak kullanıcı ihtiyaçları karşılanmıştır. Yangın önleyici sistem yaygınlaştırması yanında iş sürekliliğini teknik olarak sağlayacak ek donanımlar Banka'ya kazandırılmıştır.

FAALİYETLER

3. FAALİYETLER

Banka'nın 2020 yılına dair faaliyetleri, raporun bu bölümü içerisinde özetlenmiştir.

3.1 Politika Araçları

KKTC Merkez Bankası Yasası'nın 4. maddesinde belirtildiği üzere, Banka'nın temel amacı; kalkınma planları ve yıllık programlara uygun olarak, ekonomik gelişmeye yardımcı olacak biçimde para-kredi politikalarını uygulamak, bankacılık sistemini düzenlemek ve denetlemektir.

Söz konusu temel amaç doğrultusunda, Banka'nın yetki ve görevleri Yasa'nın 5. maddesinde, Banka Yönetim Kurulu'nun yetki ve görevleri ise 11. maddesinde düzenlenmiştir. Ayrıca Banka, Yasa'da ve diğer mevzuatın kendisine verdiği görev ve yetkilere dayanarak krediler, yasal karşılıklar, faiz oranları, reeskont işlemleri, Merkez Bankası Senetleri, ödeme sistemleri, bankalararası para piyasası konularında gerekli düzenlemeleri yapmakta ve tedbirleri almaktadır.

Para Politikası Araçları

Para politikası araçları doğrudan ve dolaylı olmak üzere iki kısma ayrılmaktadır. KKTC Merkez Bankası, para politikası aracı olarak genellikle reeskont penceresi (kredi) işlemleri, yasal karşılık oranları ile dispoñibilite uygulamasından oluşan dolaylı araçları kullanmaktadır. Bunun yanında 2009 yılından itibaren Bankalararası Para Piyasası (BPP) oluşturularak bankacılık sektörünün günlük likiditeye ulaşması ve fazla likiditenin plase edilmesi olanağı sağlanmıştır. 2014 yılından itibaren ihracına başlanan Merkez Bankası senetleri ile sektöre likit kaynaklarını değerlendirebileceği bir politika aracı sunulmuştur.

Dolaylı Politika Araçları:

a. Reeskont Penceresi (Kredi) İşlemleri

KKTC Merkez Bankası Yasası'nın 31. maddesi kısa vadeli senet ve vesikaların reeskonta ve avansa kabulüne ilişkin Merkez Bankası yetkilerini düzenlemektedir. Buna göre Banka;

- Vadelerinin bitimine en çok dokuz ay kalmak koşuluyla turizm, eğitim, sanayi, maden ve tarım işleriyle uğraşan gerçek veya tüzel kişilerin, bankalara tevdi edilecek ticari senetlerini,
- Vadelerinin bitimine en çok dört ay kalmak koşuluyla diğer kişilerin bankalar tarafından tevdi edilecek ticari senet ve vesikalarını,
- Küçük sanat erbabı ve kooperatiflerin kredi gereksinimlerini karşılamak üzere bankalar tarafından, vadelerine en çok dokuz ay kalmış olmak koşuluyla tevdi olunacak senetlerini reeskonta kabul etmektedir.

Bu bağlamda Banka'nın Türk Lirası ve yabancı para reeskont kredi faiz oranları aşağıdaki tabloda görülmektedir. 2020 yılsonuna göre Türk Lirası reeskont faiz oranları yüzde 16,25 – 20 aralığındadır. Bu oranlar 25 Aralık 2020 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Buna göre, Türk Lirası ticari reeskont kredi faiz oranı yüzde 20, sanayi, ihracat, turizm, eğitim ve tarım sektörleri reeskont kredisi faiz oranı yüzde 17,25'tir. Küçük esnafa kullanılan reeskont kredi faiz oranı yüzde 16,25'tir. 2 Mart 2009'dan itibaren uygulanmakta olan yabancı para reeskont kredi faiz oranları (ticari, sanayi, ihracat, turizm, eğitim) yüzde 4'tür. Döviz mukabili avans faiz oranı TL'de yüzde 16,5, yabancı parada ise yüzde 4 olarak uygulanmaktadır.

Tablo 3.1 Reeskont Faiz Oranları

	TL	ABD doları	Avro	Sterlin
Ticari	20,00	4,0	4,0	4,0
Sanayi	17,25	4,0	4,0	4,0
İhracat	17,25	4,0	4,0	4,0
Turizm	17,25	4,0	4,0	4,0
Eğitim	17,25	4,0	4,0	4,0
Tarım	17,25	-	-	-
Küçük Esnaf	16,25	-	-	-
Döviz Mukabili Avans	16,50	4,0	4,0	4,0

Kaynak: KKTC Merkez Bankası (31.12.2020 itibarıyla)

2020 yılında Banka'nın reeskont ve avans işlemleri kapsamında kullanmış olduğu bir adet eğitim reeskont kredisi bulunmaktadır.

b. Disponibilite ve Yasal Karşılık Uygulamaları

41/2001 sayılı KKTC Merkez Bankası Yasası'nın 23 (1) maddesi gereğince, bankaların tesis etmeleri gereken genel disponibiliteye ilişkin esas ve usuller ile bankaların taahhütlerine karşılık bulundurmaları gereken genel disponibilite oranı Banka tarafından hazırlanan tebliğle belirlenmektedir.

26 Şubat 2013 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Genel Disponibilite Tebliği'ne göre, bankaların taahhütlerine karşılık bulundurmaları gereken disponibl değerlerinin asgari oranı yüzde 10'dur. Ancak bankalar, yurt dışındaki bankalarda bulundurdukları paraların ve yurt dışından satın aldıkları menkul kıymetlerin toplamının özkaynaklarını aşması halinde, kademeli şekilde farklı oranlarda disponibilite tutmakla yükümlüdürler.

Tablo 3.2 Disponibilite Oranları

	Özkaynaklarının 1 katını aşması halinde	12 %
Yurt dışındaki bankalarda bulundurulan paralar + yurt dışından satın alınan menkul kıymetlerin toplam miktarı,	2 katını aşması halinde	14 %
	3 katını aşması halinde	16 %
	4 katını aşması halinde	18 %
	5 katını aşması halinde	20 %

Kaynak: KKTC Merkez Bankası

2020 yılsonu itibarıyla gerçekleşen ortalama disponibilite oranlarına göre, kamu eliyle yönetilen bankalar tutulması gereken ortalama asgari oranın 3,53 puan, özel sermayeli bankalar 7,19 puan ve şube bankaları 6,89 puan üzerinde disponibl değer bulundurmaktadır. Bankacılık sektörünün gerçekleşen ortalama disponibilite oranı, tutulması gereken ortalama asgari disponibilite oranının 6,22 puan üzerindedir.

Banka, 41/2001 sayılı Yasa'nın 23. maddesi uyarınca, yasal karşılığa tabi yükümlülükler ve yasal karşılığın yatırılma zamanı ile gerektiğinde ödenecek faiz dâhil olmak üzere uygulama esas ve şartlarını da belirlemektedir. Banka Yönetim Kurulu, Türk Lirası ve yabancı para yasal karşılık oranlarını, 27 Aralık 2019 tarih ve 1072 sayılı kararı ile 31 Aralık 2019 tarihli yasal karşılık cetvellerinden geçerli olmak üzere, 31 Mart 2020 tarihli yasal karşılık cetveline kadar, her dönemde 0,25 puan artırılmak üzere değiştirmiştir. 2020 yılsonu itibarıyla yürürlükte olan yasal karşılık oranları ise aşağıda verilmektedir.

Tablo 3.3 Yasal Karşılık Oranları

	TP	YP	Kıymetli Maden
Üç aya kadar vadeli mevduatlarda (üç ay dâhil)	8,00	8,00	0
Üç aydan uzun altı aya kadar vadeli mevduatlarda (altı ay dâhil)	7,00	7,00	0
Altı aydan uzun bir yıla kadar vadeli mevduatlarda (bir yıl dâhil)	6,00	6,00	0
Bir yıldan uzun vadeli mevduatlarda	5,00	5,00	0
Mevduat hariç diğer yükümlülüklerde	8,00	8,00	0

Kaynak: KKTC Merkez Bankası

KKTC’de faaliyet gösteren bankaların 2019 ve 2020 yılsonları itibarıyla KKTC Merkez Bankası nezdindeki toplam yasal karşılık bakiyeleri Tablo 3.4’te gösterilmektedir.

Tablo 3.4 Yasal Karşılık Bakiyeleri (x Bin)

	Aralık 2019	Aralık 2020
TL	911.878	768.773
ABD doları	50.365	60.571
Avro	61.997	63.282
Sterlin	106.667	123.242
Toplam TL Karşılık	2.452.867	3.025.586

Kaynak: KKTC Merkez Bankası

Covid-19’un yarattığı etkilere karşı alınan önlemler çerçevesinde Banka Yönetim Kurulu Kararı ile yasal karşılık mevzuatında yapılan değişikliklerle, bankaların “İşletmelere Destek Kredisi” kapsamında kullandırdıkları kredilerin yüzde on beşine tekabül eden 59,5 milyon TL ile “Küçük Esnaf, Tarım ve Hayvancılık Kredi Portföyü” kapsamında kullandırdıkları krediler için 339,8 milyon TL’nin bankalara iade edilmesi sonucunda Türk Lirası yasal karşılık bakiyesinde önceki yıla göre düşüş gerçekleşmiştir.

c. Rezerv Opsiyon Mekanizması (ROM)

KKTC Merkez Bankası 15 Mart 2018 tarih ve 990 sayılı Yönetim Kurulu kararı ile bankalara ROM kapsamında, KKTC Merkez Bankası nezdinde bulundurulması gereken Türk Lirası yasal karşılık tutarının yüzde 10’u oranındaki kısmını yabancı para (ABD doları, avro, sterlin) ile tesis etme imkânı sağlamıştır. 2019 ve 2020 yılı Aralık ayı itibarıyla ROM’dan yararlanan banka sayısı 12’dir. 2019 yılında yaklaşık 75 milyon TL seviyesinde olan tutar, 2020 yılında 58 milyon TL’ye gerilemiştir. 2019 yılsonunda Türk Lirası yerine tesis edilen yabancı para oranı yüzde 7,58 olarak gerçekleşirken, bu oran 2020 yılında yüzde 7,04’e gerilemiştir.

d. Yasal Karşılık Faiz Oranları

Banka Yönetim Kurulu, bankaların Banka nezdindeki yasal karşılıklarına uygulanan faiz oranlarında 2020 yılında yedi kez değişikliğe gitmiş olup, söz konusu değişiklikler aşağıdaki tabloda sunulmaktadır.

Tablo 3.5 Türk Lirası ve Döviz Mevduatı Yasal Karşılıklarına Uygulanan Faiz Oranları

Yürürlük Tarihi	Para Cinsi			
	TP	\$	€	£
24.02.2020	2,25	0,25	0,00	0,05
11.03.2020	2,25	0,125	0,00	0,05
04.05.2020	1,00	0,125	0,00	0,05
24.08.2020	2,75	0,20	0,05	0,10
01.10.2020	3,50	0,25	0,10	0,15
20.11.2020	6,00	0,25	0,10	0,15
25.12.2020	8,00	0,25	0,10	0,15

Kaynak: KKTC Merkez Bankası

e. Mevduat Faiz Oranları

2020 yılında Banka, nezdindeki faize tabi mevduat hesaplarına uygulanacak faiz oranlarında sekiz kez değişikliğe gitmiş olup, söz konusu değişiklikler aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 3.6 Türk Lirası ve Döviz Mevduatına Uygulanan Faiz Oranları

Yürürlük Tarihi	Para Cinsi			
	TL Vadesiz	\$ Vadesiz	€ Vadesiz	£ Vadesiz
20.01.2020	6,75	0,5	0,05	0,125
24.02.2020	6,50	0,5	0,05	0,125
11.03.2020	6,50	0,25	0,05	0,125
04.05.2020	5,00	0,25	0,05	0,125
24.08.2020	6,75	0,4	0,15	0,25
01.10.2020	8,25	0,60	0,25	0,30
20.11.2020	11,50	0,60	0,25	0,30
25.12.2020	13,75	0,60	0,25	0,30

Kaynak: KKTC Merkez Bankası

Doğrudan Politika Araçları:

Banka, bankaların kısa vadeli likidite ihtiyaçlarının karşılanması ve likidite fazlalığının sterilize edilmesi amacıyla;

- ❖ Merkez Bankası Senetleri
- ❖ Bankalararası Para Piyasası enstrümanlarını kullanmaktadır.

a. Merkez Bankası Senetleri

41/2001 sayılı Merkez Bankası Yasası'nın Merkez Bankası'na verdiği yetkiler doğrultusunda, bankacılık sektöründe oluşan dönemsel likidite fazlalıklarının giderilmesi, ekonominin genel likiditesinin etkin bir şekilde düzenlenmesi ve finansal piyasaların derinliğinin artırılması amacıyla, Merkez Bankası Senedi ihracı gerçekleştirilmektedir. Banka, 2020 yılı içerisinde 4 adet ABD doları, 4 adet avro ve 4 adet sterlin olmak üzere toplam 12 adet senet ihraç ihalesi düzenlemiştir. 31 Aralık 2020 itibarıyla vadesi dolmamış senetlerin para cinslerine göre dağılımları aşağıdaki gibidir:

Tablo 3.7 KKTC Merkez Bankası Senetleri

Vade	ABD doları	Avro	Sterlin
3 Ay	19.000.000.-	44.000.000.-	90.000.000.-

Kaynak: KKTC Merkez Bankası

b. Bankalararası Para Piyasası

Banka, para arzını ve ekonominin likiditesini düzenlemek amacıyla 2009 yılı Eylül ayından itibaren Bankalararası Para Piyasası (BPP) işlemlerini gerçekleştirmektedir. Bankalar piyasadan, Merkez Bankası Yönetim Kurulu tarafından belirlenen global limit üzerinden, aktif büyüklüklerine göre tahsis edilen borç alabilme limitleri dâhilinde öngörülen teminatları sağlamak suretiyle borçlanabilmektedirler. Yönetim Kurulu 18 Nisan 2019 tarihli toplantıda BPP işlemleri için global limit tutarını 1 milyar TL'ye yükseltmiş olup, bu limit yılsonu itibarıyla bankaların aktif büyüklüğüne göre bankalara dağıtılmaktadır. 1 Nisan 2014 tarihinden itibaren BPP sabah ve öğleden sonra olmak üzere iki seans olarak uygulanmaktadır.

31 Aralık 2020 tarihi itibarıyla BPP çerçevesinde gerçekleştirilen vadesi henüz dolmamış işlemlerin toplamları aşağıda verilmektedir:

Tablo 3.8 Bankalararası Para Piyasası İşlemleri

	TL	ABD doları	Avro	Sterlin
Gecelik	1.309.500.000.-	55.250.000.-	92.750.000.-	115.950.000.-
1 Hafta	5.000.000.-	-	-	-
2 Hafta		-		
1 Ay	6.000.000.-	325.000.-	18.900.000.-	-
3 Ay	-	-	-	-
6 Ay	-	-	-	-

Kaynak: KKTC Merkez Bankası

3.2 Düzenleme Faaliyetleri

Banka, 62/2017 sayılı Bankacılık Yasası, 41/2001 sayılı KKTC Merkez Bankası Yasası, 41/2008 sayılı Uluslararası Bankacılık Birimleri Yasası, 31/2020 sayılı Tüketici Kredileri Yasası, 43/2020 sayılı Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri ile Tefeciliğin Önlenmesine İlişkin Yasa ve 58/2014 sayılı Banka Kartları ve Kredi Kartları Yasası'nın kendisine verdiği yetkiler doğrultusunda uluslararası uygulamaları da dikkate alarak düzenlemeler yapmaktadır.

Banka'nın düzenleme görevleri kapsamında 2020 yılında gerçekleştirmiş olduğu faaliyetler, aşağıdaki başlıklar altında ayrıntılı olarak sunulmaktadır.

Düzenlemeler

a. Üstlenilen Risklere İlişkin (Değişiklik) Tebliğleri

62/2017 sayılı Bankacılık Yasası'nın 38, 39, 40, 41 ve 44'üncü maddelerinin Banka'ya verdiği yetkiye dayanarak hazırlanan "Üstlenilen Risklere İlişkin Tebliğ"de 2020 yılı içerisinde Covid-19 salgınının yarattığı etkilere yönelik olarak alınan önlemler kapsamında beş kez değişiklik yapılmış ve bu değişiklikler sırası ile 26 Şubat 2020 tarih, 30 sayılı, 11 Nisan 2020 tarih, 63 sayılı, 6 Temmuz 2020 tarih, 127 sayılı, 2 Ekim 2020 tarih, 191 sayılı ve 1 Aralık 2020 tarih, 220 sayılı Resmi Gazeteler'de yayımlanmıştır.

b. Bankaların Sermaye Yeterliliğinin Ölçülmesine ve Değerlendirilmesine İlişkin (Değişiklik) Tebliği

62/2017 sayılı Bankacılık Yasası'nın 46'ncı maddesinin (1)'inci fıkrasının (B) bendi ile 48'inci ve 49'uncu maddelerinin Banka'ya verdiği yetkiye dayanarak hazırlanan "Bankaların Sermaye Yeterliliğinin Ölçülmesine ve Değerlendirilmesine İlişkin (Değişiklik) Tebliği" 26 Şubat 2020 tarih ve 30 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. Tebliğ ile, esas Tebliğin 5'inci maddesine bağlı ek 1'de yer alan "%50 Risk Ağırlıklı Aktifler, Gayri Nakdi Krediler ve Yükümlülükler" altında yer alan "Taahhütler" bölümü güncellenmiştir.

c. Muhasebe Sistemleri ile Belgelerin Saklanması (Değişiklik) Tebliği

62/2017 sayılı Bankacılık Yasası'nın 26, 31, 50, 53 ve 60'ıncı maddelerinin Banka'ya verdiği yetkiye dayanarak hazırlanan "Muhasebe Sistemleri ile Belgelerin Saklanması (Değişiklik) Tebliği" 11 Nisan 2020 tarih ve 63 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. Tebliğ değişikliği ile, Covid-19 salgını nedeniyle 2019 mali yılına ilişkin kamuya açıklanacak finansal raporların imzalanması, sunumu ve ilanı ile ilgili ek süre verilmesi amacıyla esas Tebliğe geçici madde eklenmiştir.

d. Tasarruf Mevduatı Sigortası Primlerinin Tahsil Usul ve Esasları (Değişiklik) Tebliği

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankası'nın, 32/2009 sayılı Tasarruf Mevduatı Sigortası ve Finansal İstikrar Fonu Yasasının 11'inci maddesinin (2)'nci ve (3)'üncü fıkralarının kendisine verdiği yetkiye dayanarak hazırlanan "Tasarruf Mevduatı Sigortası Primlerinin Tahsil Usul ve Esasları Tebliği"nde 2020 yılı içerisinde Covid-19 salgınının yarattığı etkilere yönelik olarak alınan önlemler kapsamında iki kez değişiklik yapılmış ve bu değişiklikler sırası ile 09.04.2020 tarih, 62 sayılı ve 6 Temmuz 2020 tarih, 127 sayılı Resmi Gazeteler'de yayımlanmıştır.

Tebliğ değişiklikleri ile esas Tebliğ'in 5'inci maddesinde yer alan sigorta prim oranının, Mart, Haziran ve Eylül 2020 hesaplama dönemleri için yüzde sıfır olarak uygulanması amacıyla esas Tebliğe geçici madde eklenmiştir. Tebliğ'de yapılan değişikliklere paralel olarak çıkarılan yasa gücünde kararname ile Covid-19 salgınından etkilenen işletmelere KGF garantili düşük faizli kredi kullandırılabilmesi için, TMSFİF'ye yatırılması gereken sigorta primlerinin Kredi Faiz Destek Fonu ve Kredi Garanti Fonu'na aktarılması sağlanmıştır.

e. Tüketici Kredileri Tebliği

31/2020 sayılı Tüketici Kredileri Yasası'nın 22'nci maddesinin Banka'ya verdiği yetkiye dayanarak hazırlanan "Tüketici Kredileri Tebliği" 12 Ekim 2020 tarih ve 197 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. Tebliğin amacı, Tüketici Kredileri Yasası'nın uygulanmasına ilişkin esas ve usulleri belirlemektir.

Tüzük, Yasa ve Yasa Gücünde Kararnameler

2020 yılı içinde aşağıda detayları verilen Tüzük, Yasa Gücünde Kararname ve Yasalar'a ilişkin KKTC Merkez Bankası görüşü ilgili Makamlara sunulmuş ve süreçlere katkıda bulunulmuştur.

a. Poliçeler Yasası Hakkında Yasa Gücünde Kararname

Anayasa'nın 112'nci maddesinin KKTC Bakanlar Kurulu'na verdiği yetkiye dayanılarak 2020 yılında üç defa "Poliçeler Yasası Hakkında Yasa Gücünde Kararname" çıkarılmıştır. 17 Mart 2020 tarih, 43 sayılı, 31 Mart 2020 tarih, 55 sayılı ve 15 Mayıs 2020 tarih, 84 sayılı Resmi Gazeteler'de yayımlanan kararnamelerin amacı, Covid-19 salgını nedeniyle nakit akışları etkilenen işletmelerin keşide ettiği çeklerin ibrazını ve ödenme tarihini düzenlemektir.

b. Banka Kartları ve Kredi Kartları Yasası Hakkında Yasa Gücünde Kararname

Anayasa'nın 112'nci maddesinin KKTC Bakanlar Kurulu'na verdiği yetkiye dayanarak hazırlanan "Banka Kartları ve Kredi Kartları Yasası Hakkında Yasa Gücünde Kararname" 27 Mart 2020 tarih ve 51 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. Bu kararnamenin amacı, finansal olumsuzlukların banka müşterileri üzerindeki etkilerini azaltmak, beklenmeyen bu durum nedeniyle nakit akışları üzerinde oluşan olumsuzlukları mümkün olduğunca minimize etmek için, kredi kartlarının limitlerini düzenlemektir.

c. Banka Kartları ve Kredi Kartları Yasası altında (Değişiklik) Tüzüğü

58/2014 sayılı Banka Kartları ve Kredi Kartları Yasası'nın 6, 7, 10 ve 24'üncü maddelerinin KKTC Bakanlar Kurulu'na verdiği yetkiye dayanılarak çıkarılan "Banka Kartları ve Kredi Kartlarının Kullanımına İlişkin Usul ve Esaslar Tüzüğü" nde 2020 yılında üç defa değişiklik yapılmıştır. 27 Mart 2020 tarih, 51 sayılı, 3 Temmuz 2020 tarih, 125 sayılı ve 31 Aralık 2020 tarih, 239 sayılı Resmi Gazeteler'de yayımlanan tüzük değişikliklerinin amacı, Covid-19 salgınına bağlı olarak kredi kartının asgari ödeme oranının, düşürülerek esas Tüzüğe geçici madde eklenmesidir.

d. Kredi Borçlarının Bankalara Olan Borçlarının Ötelenmesine İlişkin Yasa Gücünde Kararname

Anayasa'nın 112'nci maddesinin KKTC Bakanlar Kurulu'na verdiği yetkiye dayanarak hazırlanan "Kredi Borçlarının Bankalara Olan Borçlarının Ötelenmesine İlişkin Yasa Gücünde Kararname" 27 Mart 2020 tarih ve 51 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. Bu kararnamenin amacı, banka müşterilerinin ikametlerinden ayrılmayıp güvenli bir ortamda kalmaları ve hastalığın salgın haline dönüşmesini önlemek adına, bankaların kredi borçlularından ve kefillerinden imza alınmasına gerek olmaksızın kredi vadelerinde öteleme yapılmasına olanak sağlamaktır.

e. Kredi Faiz Destek Fonu Hakkında Yasa Gücünde Kararname

Anayasa'nın 112'nci maddesinin KKTC Bakanlar Kurulu'na verdiği yetkiye dayanarak hazırlanan "Kredi Faiz Destek Fonu Hakkında Yasa Gücünde Kararname" 1 Nisan 2020 tarih ve 56 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. Bu kararnamenin amacı, Covid-19 salgını nedeniyle, ekonomide yaşanan olağanüstü durumun etkilerini azaltmak ve nakit akışları üzerinde oluşan olumsuzlukları mümkün olduğunca minimize etmek için, fon oluşturarak kaynak yaratmak suretiyle kullanılan ve/veya kullanılacak kredilere faiz desteği sağlamaktır.

f. Bankacılık (Değişiklik) Yasası

25/2018 Sayılı Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Bankacılık Yasası hakkında Yasa Gücünde Kararnamenin, Cumhuriyet Meclisi Genel Kurulunda görüşülüp karara bağlanması ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Bankacılık (Değişiklik) Yasası 16 Haziran 2020 tarih ve 110 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. Bu yasa değişikliğinin amacı, bankaların risk limitlerinin hesaplanmasında döviz kurunun dikkate alınmasına ilişkin esaslarda düzenleme yapma konusunda KKTC Merkez Bankası'na yetki vermek için 62/2017 sayılı KKTC Bankacılık Yasası'nın 41'inci maddesinin (9)'uncu fıkrasının (B) bendini yeniden düzenlemektir.

g. Kredilerin Yapılandırılmasına İlişkin Yasa Gücünde Kararname

Anayasa'nın 112'nci maddesinin KKTC Bakanlar Kurulu'na verdiği yetkiye dayanılarak 2020 yılında iki defa "Kredilerin Yapılandırılmasına İlişkin Yasa Gücünde Kararname" çıkarılmıştır. 3 Temmuz 2020 tarih, 125 sayılı ve 6 Ekim 2020 tarih, 193 sayılı Resmi Gazeteler'de yayımlanan kararnamelerin amacı, Covid-19 salgınına bağlı olarak finansal güçlük ve/veya likidite kaybına uğrayan borçlular ile bankalar arasında yapılacak "Bankaların Kredileri ile Diğer Alacaklarının

Nitelikleri ve Karşılıklar Tebliği” ne göre birinci ve ikinci gruplarda sınıflandırılan kredilerin iyileştirilmesi ve/veya yapılandırılması halinde uygulanacak kuralları düzenlemektir.

h. 31/2020 Sayılı Tüketici Kredileri Yasası

KKTC Cumhuriyet Meclisi tarafından onaylanan 31/2020 Sayılı Tüketici Kredileri Yasası 14 Temmuz 2020 tarih ve 136 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır. Bu yasanın amacı, tüketici kredilerinin uygulama usul ve esaslarını düzenlemek ve tüketici kredisi veren kuruluşların yükümlülüklerini ve sorumluluklarını belirleyerek tüketici haklarının korunmasını sağlamaktır.

i. 43/2020 Sayılı Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri ile Tefeciliğin Önlenmesine İlişkin Yasa

KKTC Cumhuriyet Meclisi tarafından onaylanan 43/2020 Sayılı Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri ile Tefeciliğin Önlenmesine İlişkin Yasa 19 Ağustos 2020 tarih ve 155 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır. Bu yasanın amacı, bu yasa altında izin almak suretiyle faaliyet gösteren finansal kiralama, faktoring ve finansman şirketlerinin kuruluş, faaliyet ve çalışma esasları ile şirketlerin sözleşmelerine ilişkin usul ve esasları belirlemek ve tefeciliğin önlenmesini düzenlemektir.

j. Kredi Garanti Fonu Yasa Gücünde Kararnamesi

42/2009 sayılı Kredi Garanti Fonu Yasası, Anayasa'nın 112'nci maddesinin KKTC Bakanlar Kurulu'na verdiği yetkiye dayanılarak 54/2020 sayılı “Kredi Garanti Fonu Yasası Hakkında Yasa Gücünde Kararname” ile değiştirilmiştir. 1 Mayıs 2020 tarih, 74 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan kararnamenin amacı, işletmelerin krediye erişimini hızlandırmak, kolaylaştırmak ve bu yolla ekonomiye nakit akışını sağlamak için Fonun işlevselliğini ve etkinliğini artırmaktır. Kararname ile yapılan değişikliğe bağlı olarak 4 Haziran 2012’den beri yürürlükte olan Tebliğ kaldırılmış ve 7 Mayıs 2020 tarih ve 78 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan “Fon tarafından Verilecek Garantilere İlişkin Tebliğ” yürürlüğe girmiştir. Yürürlüğe giren yeni düzenlemeler ile Fon’un kişiler lehine vereceği garantilerin (Bireysel Garanti Sistemi) yanında Portföy Garanti Sistemi de yürürlüğe konmuştur.

3.3 İzin ve Uygulama Faaliyetleri

a. Sermaye, Hisse Payları ve Hissedar Değişiklik Takibi

Bankaların/UBB'lerin hissedarları ve hisse payları ile ilgili veri tabanı, yapılan değişikliklerle birlikte güncellenmektedir. Diğer yandan gerek hissedar değişiklikleri gerekse de Yasada var olan eşikler çerçevesindeki izne tabi işlemlere, Yönetim Kurulu onayının ardından izin verilmektedir.

b. Yönetim Kurulu Üyeleri ile Genel Müdür ve Genel Müdür Yardımcılarının Takibi

Bankalara ve UBB'lere atanan tüm yönetim kurulu üyelerinin, genel müdür ve genel müdür yardımcılarının, ilgili Yasa maddelerine uygunluğu incelenmiş ve sonuçları banka ve UBB'lere tebliğ edilmiştir.

c. Bankalarda İç Denetim, Risk Yönetimi, İç Kontrol ve Yönetim Sistemleri Tebliği Çerçevesinde Yapılan Atamaların Takibi

“Bankalarda İç Denetim, Risk Yönetimi, İç Kontrol ve Yönetim Sistemleri Tebliği” kapsamında iç sistemlerin oluşumu takip edilmekte olup, konu ile ilgili veri tabanı oluşturulmuştur. İç sistemler çerçevesinde atanan yöneticilerin ilgili Tebliğ kurallarına uygunluğu değerlendirilip, görülen eksiklikler ve uygun olmayan hususlarda bankalar, gerek yazılı gerekse sözlü olarak uyarılmıştır.

d. Bankaların Ana Sözleşme ve Tüzüklerinin İncelenmesi

62/2017 sayılı Bankacılık Yasası gereği bankaların ana sözleşme ve tüzüklerinde yapacakları değişiklikler için KKTC Merkez Bankası'ndan onay almaları gerekmektedir. Bu madde hükümleri uyarınca 2020 yılı içerisinde Banka'ya yapılan ana sözleşme veya tüzük değişiklik talepleri incelenmiş ve uygun görülenler onaylanmıştır.

e. Banka Yönetim Kurulunun Bankalar, UBB'ler ve Yetkilendirilen Diğer Kuruluşlar ile İlgili Aldığı Kararlar

KKTC Merkez Bankası'nın yetkilendirdiği veya yetkisini iptal edebilme ehliyetine sahip olduğu tüm kuruluşlarla ilgili hususlar Yönetim Kurulu'nca değerlendirilerek alınan kararlar ilgili kuruluşlara iletilmiştir.

f. Bankacılık Lisansı ve Faaliyet İzni Verilmesi

Bankalar ve UBB'ler tarafından her yılın Ocak ayı sonuna kadar yatırılması gereken lisans ücretlerinin takibi yapılmış, lisans ücretini yatıran bankalara lisans belgeleri gönderilmiştir.

g. Şikâyetler

Gerek kurumsal, gerek bireysel müşterilerin bankaları ile yaşadıkları ve Banka'ya bildirdikleri şikâyetler bankalara iletilmiş ve müşterilere müşteri hakları çerçevesinde geri bildirimler yapılmıştır. Bu çerçevede, uygulamada görülen eksiklikler takip edilip, gerekli önlemler alınmıştır.

3.4 Denetim Faaliyetleri

Banka'nın temel fonksiyonlarından biri olan denetim faaliyetleri, finansal istikrarı tehdit eden unsurların belirlenmesi, buna uygun politikaların geliştirilmesi ve bu suretle sağlıklı bir bankacılık sisteminin muhafazası amacına yönelik yapılmakta ve bankaların mali performanslarının uzaktan ve yerinde denetim faaliyetleri ile değerlendirilmesini içermektedir.

3.4.1 Gözetim – Uzaktan Denetim

KKTC Merkez Bankası, 62/2017 sayılı KKTC Bankacılık Yasası, 41/2001 sayılı KKTC Merkez Bankası Yasası ve 41/2008 sayılı Uluslararası Bankacılık Birimleri Yasası'nın ilgili maddelerinin kendisine verdiği yetkiler doğrultusunda bankalar ve uluslararası bankacılık birimleri ile ilgili uzaktan denetim faaliyetlerini yürütmektedir.

Bankacılık sektörü, Banka tarafından geliştirilmiş olan KKTC Bankalar Gözetim Sistemi kapsamındaki formlardan oluşan Tek Düzen Raporlama Paketi (TRP) aracılığıyla sektör ve banka bazında aylık olarak izlenmektedir. Gözetim faaliyetleri kapsamında aylık formların yanı sıra üç aylık ve yıllık raporlarda mevcut olup, buna ek olarak TRP kapsamında ihtiyaca yönelik olarak günlük, haftalık raporlamalar da alınmaktadır. Banka bazında ve sektörel bazda hazırlanan raporlar Yönetim Kurulu'nca değerlendirilmektedir. Bunlara ek olarak bankaların yılsonu mali raporları ile iç sistemler kapsamında üretilen yıllık raporlamaları da Gözetim faaliyetleri çerçevesinde takip edilip, incelenmektedir.

Ülkemizde faaliyet gösteren Uluslararası Bankacılık Birimleri (UBB) de, üç aylık dönemler itibarıyla alınan formlardan oluşan UBB Raporlama Seti kullanılarak UBB bazında ve sektörel olarak izlenmektedir. Buna ek olarak UBB'lerin yılsonu mali raporları da takip edilip, incelenmektedir.

Banka'nın gözetim görevleri kapsamında 2020 yılında yapmış olduğu uygulamalar aşağıda ayrıntılı olarak sunulmaktadır.

a. MZ200H - Haftalık Mizan Bilgileri Formu

Bankaların bilançosunu oluşturan kalemlere ilişkin olarak Tekdüzen Hesap Planı (THP) çerçevesinde açılmış hesapların detaylarının haftalık olarak izlenmesi amacıyla haftalık mizan bilgileri formu olan MZ200H TRP'ye dâhil edilmiştir.

b. Tebliğ Değişikliği Çerçevesinde Güncellenen Formlar

“Üstlenilen Risklere İlişkin Tebliğ” ve “Bankaların Sermaye Yeterliliğinin Ölçülmesine ve Değerlendirilmesine İlişkin Tebliğ”de yapılan değişiklikler doğrultusunda TRP kapsamındaki SY400A ve KS100A formlarında güncellemeler yapılmıştır.

c. Yeni Kontroller ile İlgili Çalışmalar

Tek Düzen Raporlama Paketi’ne yeni eklenen ve güncellenen formlar nedeniyle form içi ve çapraz kontroller geliştirilmiş, gerekli testler yapılarak aktive edilmiştir.

d. Bağımsız Denetim Kuruluşları İle Yapılan Denetim Sözleşmelerinin İncelenmesi

“Bağımsız Denetim Kuruluşlarına İlişkin Tebliğ” çerçevesinde bankaların ve UBB’lerin denetim kuruluşları ile yaptıkları denetim sözleşmelerinin Tebliğ’e uygunluğunun değerlendirilmesi amacıyla değerlendirme rehberi oluşturulmuştur. 2020 yılı içerisinde 15 adet banka ve 4 adet UBB’nin bağımsız denetim kuruluşları ile yapmış oldukları sözleşmeler söz konusu değerlendirme rehberi çerçevesinde kontrol edilmiştir. Eksiklik görülen sözleşmelere ilişkin düzeltmeler talep edilmiş, gerekli görülen hususlarda ise ilgili denetim firmaları ile toplantılar düzenlenmiştir.

e. Bankalar / Bağımsız Denetçiler Tarafından Talep Edilen Bilgiler

Yılsonu mutabakat işlemleri için, bankalar ve bağımsız denetim kuruluşları tarafından bankaların Merkez Bankası Merkez Şube nezdindeki hesaplarına ilişkin talep edilen bilgilerin ilgili kurumlara iletilmesi sağlanmıştır. Ayrıca, söz konusu bilgilerin Banka teftiş birimine iletilen raporlamalardaki veriler ile de kontrolleri yapılmıştır.

f. Yıl Sonu Mali Raporlarının İncelenmesi ve Yayınlanması

Bankalar ile UBB’lerin Bankamıza sundukları yılsonu mali raporları incelenmiş ve tespit edilen hususlar doğrultusunda gerekmesi halinde söz konusu raporlar düzeltilmiş ya da Banka’daki veri tabanının güncelleştirilmesi sağlanmıştır. Bunun yanında, bankalar tarafından gönderilen yılsonu mali raporları Banka resmi internet sitesinde yayımlanmıştır.

g. Bankalarda İç Denetim, Risk Yönetimi, İç Kontrol ve Yönetim Sistemleri Tebliği Çerçevesinde Yapılan Raporlamaların İncelenmesi

Söz konusu Tebliğ gereği bankaların tarafımıza sunmuş oldukları raporlar, inceleme rehberi çerçevesinde değerlendirilmiş ve tespitler bankalara bildirilmiştir.

3.4.2 Teftiş – Yerinde Denetim

Yerinde denetim faaliyetlerinin amacı bankanın finansal sağlamlığı ve risk profili hakkında görüş oluşturmak, düzeltici tedbir alınması gereken alanlar varsa bunları tespit etmek ve alınacak tedbirlere ilişkin önerilerde bulunmaktır. Merkez Bankası, 62/2017 sayılı Bankacılık Yasası ve ilgili diğer yasaların kendisine verdiği yetkiyi kullanarak her türlü bankacılık işlemlerinin denetimini yapmaktadır. Bankaların varlıkları, alacakları, özkaynakları, borçları, kâr ve zarar hesapları arasındaki ilgi ve dengelerin, mali bünyeyi etkileyen diğer tüm unsurların tespiti ve tahlili ile bankaların bilgi sistemleri konularının denetimi Merkez Bankası adına doğrudan Merkez Bankası denetim elemanları tarafından yapılmaktadır.

Yerinde denetim faaliyetleri, yıllık olarak hazırlanan risk odaklı denetim planları çerçevesinde gerçekleştirilmektedir. Yıllık denetim planı, denetlenecek bankaların faaliyetlerinin tamamını kapsayan ön değerlendirme çalışması ile başlar ve bu çalışma her yıl tüm bankaları kapsamına alan, önemli bir bölümü banka bazında ayrı ayrı yürütülecek faaliyetlerden oluşacak şekilde yürütülür.

a. Bankalar Nezdinde Gerçekleştirilen Denetimler

2020 yılı içinde bankalar nezdinde gerçekleştirilen denetimlerde toplam 49 denetim raporu hazırlanmış; ilgili denetimlerin 10'u genel denetim raporu, 10'u mevzuat raporu, 7'si sermaye denetim raporu, 22 tanesi ise özel denetim raporudur. Ayrıca, uluslararası bankacılık birimleri için 2 ve Tasarruf Mevduatı Sigortası ve Finansal İstikrar Fonu için de 2 rapor hazırlanmıştır.

2020 yılı tamamında, bankacılık sektörü içinde yer alan kamu eliyle yönetilen bankalar ile özel sermayeli bankaların aktif büyüklüklerine göre yüzde 70'i ve şube bankalarının yüzde 79'u denetime tabi tutulmuştur.

b. KKTC Merkez Bankası ve Kooperatif Şirketler Mukayyetliği Arasında İmzalanan “İşbirliği Denetim ve Bilgi Paylaşımı Protokolü” Çerçevesinde Yapılan Denetimler

Banka ve Kooperatif Şirketler Mukayyetliği arasında 4 Ekim 2019 tarihinde imzalanan “İşbirliği, Denetim ve Bilgi Paylaşımı Protokolü” çerçevesinde, Banka’nın da katılımıyla bir “Değerlendirme Komitesi” kurulmuştur. İlgili komite, denetimi tamamlanan kooperatifler hakkında düzenlenen raporların değerlendirilmesinden sorumludur. 2020 yılında Banka denetim elemanları ve Kooperatif Şirketler Mukayyetliği müfettişlerinin katılımı ile kooperatifler bünyesinde toplam 10 adet denetim gerçekleştirilmiştir. Yapılan bu denetimler sonucu düzenlenen raporlar ‘Değerlendirme Komitesi’ tarafından değerlendirilip, gerekli kararlar üretilmiştir.

3.5 Ödeme Sistemleri

Banka, ödeme ve mutabakat sistemleri ile ilgili yetkisini 41/2001 sayılı KKTC Merkez Bankası Yasası’nın 5(1)(E) maddesinden almaktadır. Yurt içi elektronik ödeme sistemi olan Elektronik Ödeme Sistemi (EÖS) 26 Haziran 2015 tarihinde fiili, 19 Kasım 2015 tarihinde ise resmi olarak hizmete açılmıştır. Sistem, elektronik ortamda, doğrudan, süratli ve güvenli olarak, yurt içi para transferlerinde tutar sınırı olmadan Türk Lirası, avro, ABD doları ve sterlin olmak üzere dört farklı para birimini destekleyerek gerçek zamanlı mutabakat sağlamaktadır.

Elektronik Ödeme Sistemi’ne (EÖS) katılımcı bankalar kendi bankacılık sistemlerini EÖS ile entegre ederek müşterilerine ATM, internet bankacılığı ve mobil bankacılık gibi kanallardan para transferi olanağı sunabilmektedir. Banka’nın sunmuş olduğu bu sistem sayesinde banka müşterilerine, para transferlerini şubelere gitmeye gerek duymadan pratik ve hızlı bir şekilde gerçekleştirmeleri için olanak sağlanmıştır. Sistem müşterilere getireceği kolaylıklar yanında kayıt dışılığın önlenmesine yardımcı olmakta, ayrıca banka maliyetlerinde de tasarruf sağlamaktadır. EÖS’te, 2016 yılından itibaren gerçekleşen Türk Lirası, ABD doları, sterlin ve avro para cinsi mesaj adetleri, bankaların ödeme kanalına göre Tablo 3.9’da gösterilmektedir. Buna göre 2020 yılında, katılımcı merkezli 109.284, şube bazlı 111.909, internet bankacılığı ile 137.533, telefon bankacılığı ile 8, ATM’lerden 1, mobil bankacılıktan 1.431 ve ilgili seçenekler dışında kalan diğer yollarla ise 3.003 adet olmak üzere toplamda 363.169 adet işlem gerçekleşmiştir. 2019 yılı ile karşılaştırıldığında, 2020 yılında yaşanan Covid-19 salgınının da etkisiyle toplam ödeme sayısında yüzde 79 artış gerçekleşmiş, bu artışta en büyük pay sırasıyla yüzde 346 ile katılımcı merkezli ödemeler, yüzde 288 ile diğer kanallarla yapılan ödemeler ve yüzde 88 ile internet bankacılığı ödemelerine ait olmuştur.

Tablo 3.9 Elektronik Ödeme Sistemi İşlemleri

Yıllar	Katılımcı Merkezli	Şube Bazlı	İnternet Bankacılığı	Telefon Bankacılığı	ATM	Mobil Bankacılık	Diğer	Toplam
2016	9.246	51.686	12.612	1	1	0	0	73.546
2017	14.164	65.248	24.197	39	5	0	0	103.653
2018	21.688	82.711	42.857	7	16	0	5	147.284
2019	24.513	104.992	73.151	3	1	0	773	203.433
2020	109.284	111.909	137.533	8	1	1.431	3.003	363.169

Kaynak: KKTC Merkez Bankası

3.6 Nakit Hareketleri

Bankaların gerek banknot gerekse madeni para ihtiyaçları Banka tarafından karşılanmaktadır. Banka'nın, sahte veya tedavülden kaldırılan banknotlar konusunda yetkili otoritelerle bilgi paylaşımı ve işbirliği 2020 yılı içerisinde de devam etmiştir.

3.7 Tarifeler

Banka Yönetim Kurulu, KKTC Merkez Bankası Yasası'nın 11(1) maddesinin kendisine verdiği yetkiye dayanarak, 21 Ekim 2009 tarih ve 746 sayılı kararı ile yürürlüğe giren Tarifeler Talimatı'nın eki Tarife Cetveli'ni 27 Aralık 2019 tarih ve 1071 sayılı kararı ile yeniden düzenlemiş ve 2 Ocak 2020 tarihinden itibaren yürürlüğe girmiştir. Tarife Cetveli'ne göre, gelen Türk Lirası ve döviz havale işlemlerinde komisyon oranı sıfırdır. Giden Türk Lirası havale işlemlerinde alınan komisyon oranı, en az ücret 250 TL olmak üzere on binde beş, giden döviz havale işlemlerinden alınan komisyon oranı ise en az ücret 250 TL olmak üzere binde bir olarak belirlenmiştir. Ayrıca, giden Türk Lirası ve döviz havale işlemlerinden herhangi bir haberleşme masrafı alınmamaktadır. Banka, Hazine adına yaptığı işlemlerden ücret almamaktadır.

3.8 Havaleler

Bankaların, ülke dışına limitler fevkinde nakit para hareketleri, 18.06.2010 tarih ve 97 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren "Para ve Kambiyo Yasası Madde 7 Altında Tebliğ" ile düzenlenmiştir. 2020 yılında yurtdışından bankalar adına gelen havalelerin TL karşılığı toplam 8.742

milyon TL olup, önceki yıla göre yüzde 36,85 artış göstermiştir. Bankalar adına gelen havale işlemlerinde Türk Lirası havale tutarları 2020 yılında bir önceki seneye göre 895 milyon TL artış ile 4.939 milyon TL'ye ulaşmıştır. Gelen havalelerde para cinsine göre bakıldığında bir önceki yıla göre TL'de yüzde 22,12, sterlinde yüzde 44,93, avroda yüzde 6,97 ve ABD dolarında ise yüzde 31,11 artış gözlemlenmiştir. Türk Lirası gelen havale toplam gelen havalenin yüzde 56,49'unu oluşturmaktadır.

2020 yılında bankalar adına tüm para cinslerinde giden havale toplamı 9.313 milyon TL olup, ilgili miktar önceki iki yılda gerçekleşen giden havale toplamından daha yüksek bir seviyeye ulaşmıştır. Bankalar adına giden havale işlemlerinde 2020 yılında, Türk Lirası havale tutarları bir önceki yıla kıyasla 1.576 milyon TL artarak, 5.633 milyon TL seviyesine ulaşmıştır. Giden havale miktarlarında bir önceki yıla göre değişim hızları incelendiğinde Türk Lirası'nda yüzde 38,84 oranında artış olurken, sterlinde yüzde 60,71, ABD dolarında yüzde 34,46 ve avroda ise yüzde 17,25 düşüş gerçekleşmiştir. Türk Lirası giden havale toplamı, giden havalenin yaklaşık yüzde 60'ını oluşturmaktadır.

Tablo 3.10 Bankalar Adına Gelen ve Giden Havaleler

YIL	TP		YP (TL Karşılık)		TOPLAM (TP+YP)	
	GELEN	GİDEN	GELEN	GİDEN	GELEN	GİDEN
2016	1.389.149.249	1.210.420.000	1.381.036.656	1.035.806.579	2.770.185.905	2.246.226.579
2017	2.141.763.761	2.272.415.350	2.097.542.534	1.549.004.068	4.239.306.295	3.821.419.418
2018	2.605.774.892	2.721.235.000	2.997.037.426	3.688.037.344	5.602.812.318	6.409.272.344
2019	4.044.054.064	4.057.105.000	2.343.903.152	4.229.425.454	6.387.957.216	8.286.530.454
2020	4.938.790.454	5.633.079.942	3.802.882.259	3.680.059.765	8.741.672.713	9.313.139.707

Kaynak: KKTC Merkez Bankası

3.9 Rezerv Yönetimi

KKTC Merkez Bankası'nın rezervleri, belirlenen rezerv yönetimi usul ve esasları ile rezerv yönetim politikası çerçevesinde yönetilmektedir. Banka, Hazine ile bankacılık sektörünün ödemelerini karşılamak, finans sektörüne güven vermek ve uluslararası çapta meydana gelebilecek belirsizlik ve risklere karşı koruma sağlamak amacıyla gerekli miktarda rezerv tutmaktadır. Bu amaca ulaşılırken dikkat edilen en önemli hususlar sırasıyla güvenli yatırım, likidite ve getiridir. Güvenli yatırım, iç ve dış etkilere karşın, var olan rezervin korunması ve değer kaybetmesinin önlenmesidir.

Rezerv Yönetimi Politikası kapsamında, Banka rezervleri likit portföy ve yatırım portföyü olmak üzere iki temel portföy oluşturularak yönetilmektedir. Likit portföy, Banka'nın her türlü operasyonel ihtiyaçlarını karşılamak üzere vadesi 32 günden kısa olan finansal araçları içermektedir. Yatırım portföyü ise vadesi 32 gün ve üzerinde olan finansal araçlardan oluşmakta ve likit portföy için ayrılan kaynaklar dışındaki fonları değerlendirmek için kullanılmaktadır.

Rezerv yönetimi çerçevesinde, likit ve yatırım portföyü olmak üzere aşağıda belirtilen işlemler yapılmaktadır.

- Her türlü TP / YP mevduat / depo işlemleri
- Vadesiz / vadeli döviz alım / satım işlemleri
- Efektif ve altın alım / satım işlemleri
- Devlet hazinelerinin, merkez bankalarının ihraç veya garanti ettikleri menkul kıymetlerin alım/satımı
- Bankalar tarafından ihraç edilen borçlanma araçlarının alım/satımı, (TP / YP)
- Geri alım vaadiyle satım işlemleri (Ters Repo) / Geri satım vaadiyle alım işlemleri (Repo)
- Altın alım / satımı
- Yukarıda yer alan işlem türlerine dayalı türev araçların alım / satımı.

Yönetilebilir Rezervlerin Gelişimi

2020 yılsonunda TL cinsinden yönetilebilir rezervler, bir önceki yılsonuna göre 123,6 milyon TL artmış ve 3.752,6 milyon TL'den 3.876,2 milyon TL'ye ulaşmıştır. ABD doları cinsinden yönetilebilir rezervler yüzde 33,47 artarak 325,6 milyon ABD dolarına ve sterlin cinsinden yönetilebilir rezervler yüzde 16,80 artarak 640,3 milyon sterline yükselmiş, Avro cinsinden yönetilebilir rezervler ise yüzde 10,19 azalarak 412,9 milyon avroya gerilemiştir.

3.10 Kamu Haznedarlığı ve Borç Yönetimi

Banka ile Hükümet arasındaki ilişkiler 41/2001 sayılı KKTC Merkez Bankası Yasası'nın 5 (3) ve 25. maddeleri ile belirlenmektedir. Yasanın 5 (3) maddesi "*Merkez Bankası, hükümetin mali ve ekonomik müşaviri, mali ajanı ve haznedarıdır. Merkez Bankası'nın hükümetle ilişkisi, Hazine İşleriyle Görevli Bakan aracılığıyla sağlanır*" şeklindedir.

Yasa'nın 25. maddesinin 1. fıkrası, Merkez Bankası'nın devletin haznedarı olduğunu, bu sıfatla, özellikle devletin gerek yurt içindeki ve gerekse yurt dışı her türlü tahsilat ve ödemelerini, bütün hazine işlemlerini ve yurt içi ve yurt dışı her çeşit para nakil ve havale işlerini ücretsiz yapacağını, 2. fıkrası Bakanlar Kurulu'nun saptayacağı kuruluşların paralarını Merkez Bankası'na yatırmasına karar verebileceğini ve bu şekilde açılacak hesaplara Merkez Bankası'nın kararlaştırdığı oranda faiz verileceğini, 3. fıkrası ise, devlet iç borçlanma senetlerinin mali servisini yapmakla Merkez Bankası'nın görevlendirilebileceğini belirtmektedir.

Merkez Bankası, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Kamu Finansmanı ve Borç Yönetimi Yasası'nın 5 (2) maddesi ile Borç Yönetim Komitesi'nin sekretarya işlerini de yürütmektedir. 2020 yılı içerisinde Borç Yönetim Komitesi'ne gelen borçlanma talepleri değerlendirilerek 32 adet karar üretilmiştir. Bu kararlarla, 15 kamu kuruluşu, 2 kooperatif, 13 belediyenin talepleri karşılanmıştır. Diğer 2 karar ise borç yönetimi ile ilgili düzenlemeleri ilgilendirmektedir.

Borç Yönetim Komitesi:

- Bakanlık Müsteşarı / Genel Koordinatörü (Başkan)
- Merkez Bankası Başkanı (Üye)
- Merkez Bankası Başkan Yardımcısı (Piyasalar Müdürlüğü'nün bağlı olduğu Başkan Yardımcısı) (Üye)
- Hazine işleriyle görevli dairenin müdürü (Üye)

olmak üzere bir Başkan ve üç üyeden oluşmaktadır.

Borç yönetimi kapsamında 2020 yılı içerisinde 6 adet DİBS ihalesine çıkılmış, bu ihaleler yoluyla toplam 334 milyon TL borçlanılmış ve yıl içerisinde 111 milyon TL geri ödeme gerçekleşmiştir.

3.11 Risk Merkezi

Risk İşlemleri Merkezi Tebliği uyarınca, kurumlar tarafından ay sonları itibarıyla hesap bazında alınan bildirimler, Risk Merkezi tarafından konsolide edilmektedir. Müşteri bazında birleştirilen kredi limit ve risk bilgileri, katılımcı kurumlara kurum adı belirtilmeden dönemsel olarak geri bildirilmektedir.

Ayrıca kurumlar, İşletim Kuralları İzahnamesi altında yer alan uygulama kuralları doğrultusunda "E-İşlem" platformu aracılığı ile müşterisi olmayan gerçek veya tüzel kişilerin kredi risk bilgilerine, rızaları alınmak suretiyle, gerçek zamanlı olarak ulaşabilmektedirler.

Konsolide edilen risk bilgileri, vadelerine ve finansman konularına göre aylık dönemlerde Banka'nın internet sitesinde yayınlamaktadır.

Tablo 3.11 Bankalar Tarafından Risk Merkezinden Gerçek Zamanlı Olarak Yapılan Sorguların Türlerine Göre Dağılımı (Adet)

Firma Türü	2018	2019	2020	Yüzde Değişim 2019-2018	Yüzde Değişim 2020-2019
Yabancı Şirket.	22	16	16	-27,27	0,00
Mahalli Şirket	3.626	3.378	4.286	-6,84	26,88
Gerçek Kişiler	56.153	54.093	53.354	-3,67	-1,37
Kam. Kur. ve Kurul.	22	26	14	18,18	-46,15
Kol. Kom. Şirket	61	69	92	13,11	33,33
Uluslararası Şirket	3	0	1	-100,00	100,00
S. Liman Şirket.	40	28	43	-30,00	53,57
Yurt Dışı Şirket	1	0	1	-100,00	100,00
Toplam	59.928	57.610	57.807	-3,87	0,34

Kaynak: KKTC Merkez Bankası

3.12 Hesap Verebilirlik ve İletişim

Hükümetle İlişkiler

2020 yılında tüm dünyayı etkisi altına alan Covid-19 salgınının ülkemizde de hem toplum sağlığı hem de ekonomi üzerinde büyük etkisi olmuş ve salgının yarattığı etkileri asgari düzeye indirmek üzere hayatın her alanında önlemler alınmıştır. 41/2001 sayılı KKTC Merkez Bankası Yasası'nın 5 (3) maddesi "*Merkez Bankası, hükümetin mali ve ekonomik müşaviri, mali ajanı ve haznedarıdır. Merkez Bankası'nın hükümetle ilişkisi, Hazine İşleriyle Görevli Bakan aracılığıyla sağlanır*" şeklindedir. Merkez Bankası bu çerçevede genelde Covid-19 salgınının yarattığı etkilere karşı alınan ekonomik önlemlerde, özelde ise bankacılık sektörü üzerinden alınan önlemlerde gerekli katkıyı koymuştur.

Raporlama

Merkez Bankası Yasası'nın 42. ve 43. maddeleri Banka'nın rapor sunma ve bülten hazırlama esas ve usullerini belirlemektedir. Yasanın 42. maddesi "*Merkez Bankası Başkanı, Merkez Bankası faaliyetleri ile uygulanmış ve uygulanacak olan para ve kredi politikası hakkında her yılın Nisan ve Ekim aylarında Bakanlar Kurulu'na rapor sunar. Merkez Bankası, faaliyetlerine ilişkin olarak, yılda iki kez, KKTC Cumhuriyet Meclisi, Ekonomi, Maliye, Bütçe ve Plan Komitesi'ni bilgilendirir.*" hükmünü içermektedir. Madde 43, Merkez Bankası'nın üçer aylık dönemler sonunda bülten çıkarmasına ilişkindir.

İletişim

Banka faaliyetleri hakkında kamuoyu, gerek basın ve gerekse Banka resmi internet sayfası aracılığıyla düzenli olarak bilgilendirilmektedir. Kurumumuz tarafından yapılan basın açıklamaları, duyurular, düzenlemeler ve istatistiki veriler Banka'nın internet sitesinde yayınlanmaktadır. Ayrıca Banka, ulusal ve uluslararası ekonomik gelişmeleri analiz etmekte ve hazırladığı yıllık rapor, üç aylık bülten, para arzı ve diğer özel amaçlı raporlarla kamuoyunu bilgilendirmektedir.

İstatistik Uygulamasının Geliştirilmesi

Banka'nın yayınladığı istatistiki verilerin, kamuoyunun bilgilendirilmesinde kaynak olarak kullanılmasına devam edilmektedir. Bu kapsamda para ve bankacılık verileri düzenli olarak yayınlanmaktadır.

KKTC Merkez Bankası istatistik uygulaması kullanıcılara, 2006 yılı Ocak ayından itibaren Merkez Bankası bünyesinde toplanan istatistiki verileri, zaman serisi olarak ve Excel formatında dinamik filtreleme seçenekleri ile raporlama olanağı sunmaktadır. İstatistik uygulaması kullanıcıların ihtiyaçlarına yönelik olarak, raporlama başlangıç ve bitiş tarihlerini, konsolide, kamu eliyle yönetilen bankalar, özel bankalar ve şube bankaları kırılımlarını ve raporlanmak istenen verinin periyotlarını aylık, 3 aylık, 6 aylık ya da yıllık frekansta belirleyebilme imkânı sağlamaktadır.

2020 yılında, ülkemiz bankacılık sektörü ile ilgili detaylı istatistiki verilerin sunulduğu "KKTC Merkez Bankası İnteraktif Para-Banka Verileri" uygulamasında güncellemeye gidilerek, yeni raporlama başlıkları eklenmiştir. Bu kapsamda, seçilmiş 23 adet bilanço kaleminin Türk Lirası, İngiliz Sterlini, Avro ve ABD Doları para cinslerine göre ve bankacılık sektörü ile ilgili şube sayısı, personel sayısı, ATM sayısı gibi bilgilerin de istatistik uygulaması kullanılarak raporlanmasına imkân sağlanmış olup, rasyo analizine imkân veren istatistik uygulaması altında yayımlanan performans rasyoları alt başlığına 9 adet yeni rasyo eklenmiştir.

Ayrıca 2020 yılı ile birlikte Devlet İç Borçlanma Senedi (DİBS) istatistikleri Banka internet sitesi üzerinden yayınlanmaya başlamıştır.

Tablo 3.12 KKTC Merkez Bankası - Yayınlar

Yayın Adı	Yayın Dönemi
1) KKTC Merkez Bankası Para Arzı Raporları	2019-IV
	2020-I
	2020-II
	2020-III
2) KKTC Merkez Bankası Üç Aylık Bültenleri	2019-III (İngilizce Bülten)
	2019-IV
	2019-IV (İngilizce Bülten)
	2020 I-II-III
3) KKTC Merkez Bankası Yıllık Raporu	2020 I-II-III (İngilizce Bülten)
	2019 Yılı

Kaynak: KKTC Merkez Bankası

3.13 Kurumsal Hizmetler

a. Yönetim Kurulu Toplantıları

Merkez Bankası Yönetim Kurulu 41/2001 sayılı yasa gereği ayda en az bir defa olmak üzere, işlerin yürütülmesinin gerektirdiği sayıda toplanmaktadır. Bu çerçevede 2020 yılında toplam 41 Yönetim Kurulu toplantısı gerçekleştirilmiştir.

b. Basın, Halkla İlişkiler ve İletişim

25 Ağustos 2020 tarihinde düzenlenen basın toplantısında Başkan Rifat Günay, KKTC bankacılık sektörü genel görünümü ile ilgili bilgiler vermiştir. Yazılı ve görsel basının yoğun ilgi gösterdiği toplantıda bankamızın 2020 yılı faaliyetleri yanında ileriye dönük hedefleri de anlatılmış ve toplantı sonunda basın mensuplarının soruları yanıtlanmıştır.

c. Kurumsal İlişkiler ve Konferansa Katkı

Yurt içi ve yurt dışı bankacılık ve finans kurumlarıyla eğitim ve işbirliği çalışmaları, tüm dünyada olduğu gibi 2020 yılı Mart ayında ülkemizi de etkisi altına alan Covid-19 salgını nedeniyle büyük oranda sekteye uğramasına rağmen, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) ve Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) ile ilişkiler bu dönemde de devam etmiş, kurumlar arası iletişim ve bilgi alışverişi sağlanmıştır. Banka'da staj yapmak üzere başvuruda bulunan öğrencilerin talepleri de yine Covid-19 salgını nedeniyle değerlendirmeye alınamamıştır.

Bankacılık ve finans sektörünün gelişimine katkı sağlamak amacıyla düzenlenen uluslararası konferans/seminer organizasyonlarına destek veren Banka, 2020 yılı içerisinde düzenlenecek "International Conference on Banking and Finance Perspectives-V" konferansı için katkıda bulunmuş ancak Covid-19 salgını sebebiyle ilgili konferans 2021 yılında gerçekleştirilebilmiştir.

d. Yeni Hizmet Binası Projesi

13 Aralık 2018 tarih ve 1025 sayılı Yönetim Kurulu kararı ile yeni banka binası projesinin yarışma usulü ile belirlenmesine karar verilmiştir. Konuyla ilgili olarak Ocak 2019'da Mimarlar Odası ile sözleşme imzalanmış ve çalışmalar başlatılmıştır. Çalışmalar sonucunda, 22 Ekim 2019 tarihinde "KKTC Merkez Bankası Ulusal Mimari Proje Yarışması" ilan edilmiştir. Yarışmaya katılan projeler 23 Ocak 2020 tarihinde jüri üyeleri tarafından değerlendirilerek kazanan proje ve yarışmacılar belirlenmiştir.

KKTC Merkez Bankası Ulusal Mimari Proje Yarışmasını kazanan teknik ekiple Banka arasında 2020 yılı Ekim ayında sözleşme imzalanmış ve ihaleye hazırlık aşamasına kadar toplamda dört aşamayı içeren çalışmalar 2020 yılı içinde başlatılmıştır. Sözleşme gereği dördüncü aşama tamamlanınca yeni banka binası yapımı için ihaleye çıkılacaktır.

e. Sosyal Sorumluluk Projesi Kapsamında Okul İhtiyacının Karşlanması

2019 yılının Bankanın kuruluşunun 35. yıl kutlamaları kapsamında sosyal sorumluluk projesi olarak Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı'nın talebi doğrultusunda Girne Püsküllü bölgesinde yapılması planlanan ilkokul için ihtiyaç duyulan finansman Banka tarafından karşılanmış ve söz konusu okul 2020 yılında tamamlanarak hizmete açılmıştır.

KKTC başbakanlarından merhum Mustafa Çağatay'ın adının verildiği okul, 2.450 m2 kapalı alan olmak üzere toplam 4.400 metrekare alanda 12 derslik, yemekhane, çok amaçlı salon, gelişim atölyesi, tören alanı, basketbol sahası, otopark ve oyun gruplarından oluşmaktadır. İlkokul binası yaklaşık 350 öğrenciye eğitim vermek üzere planlanmıştır.

3.14 Diğer

a. Yazılım Geliştirme

Banka yazılım personeli tarafından geliştirilen Yönetim Kurulu Bilgi Sistemi, Bankalararası Elektronik Dosya Transfer Sistemi, Personel Özlük Bilgi Sistemi, Faiz Gelir/Gider Reeskont Uygulaması, Avans ve Kredi İşlemleri Uygulaması 2020 yılında sonuçlandırılmış ve kullanılmaya başlanmıştır. İlave olarak, TMSFİF ve Yasal Karşılık Raporlarının Gözetim Paketine Eklenmesi uygulaması, Tahvil Bono Piyasası (TBP) ile Elektronik Menkul Kıymet Transfer (EMKT) uygulamaları ve banka demirbaş takip/raporlama sistemi barkod uygulaması geliştirilerek kullanıma sunulmuştur.

b. Tasarruf Mevduatı Sigortası ve Finansal İstikrar Fonu (TMSFİF) Primleri

KKTC Merkez Bankası, 32/2009 sayılı Tasarruf Mevduatı Sigortası ve Finansal İstikrar Fonu Yasasının 11'inci maddesinin (2)'nci ve (3)'üncü fıkralarının kendisine verdiği yetkiye dayanarak hazırladığı "Tasarruf Mevduatı Sigortası Primlerinin Tahsil Usul ve Esasları Tebliği" çerçevesinde belirlenen prim oranlarına göre, her üç ayda bir sigorta primine tabi tasarruf mevduatı üzerinden prim tahsilatını yapmaktadır. Banka, 26.09.2018 tarih ve 140 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren "Değişiklik Tebliği" ile tasarruf mevduatı sigorta prim oranını, tüm bankalar için her bir hesaplama döneminde sigortaya tabi tasarruf mevduatı toplamının yüzde 0,125'i (yüz binde yüz yirmi beş) olarak değiştirmiştir. 2020 yılı içerisinde alınan kararlarla Covid-19 salgınının ekonomik etkilerinin giderilmesi amacıyla birinci ve ikinci çeyrek dönemlerdeki TMSFİF prim yatırımları yüz binde 175 oranında Kredi Faiz Destek Fonu'na (KFDF); üçüncü çeyrekte ise yüz binde 125 oranında Kredi Garanti Fonu'na yatırılmıştır. Bu çerçevede, bankaların 2020 yılında TMSFİF, KFDF ve KGF'ye yıllık olarak yapmış oldukları TP – YP yatırımlar toplamı sırasıyla 38.714.158 TL, 94.491.223 TL ve 38.831.475 TL seviyesinde gerçekleşirken, ilgili yatırımların TL cinsinden toplamı 61.585.466 iken, YP cinsinden toplamı ise 110.451.390 TL karşılığı olmuştur.

c. Zaman Aşımına Uğrayan Her Türü Mevduat, Emanet ve Alacaklar

62/2017 sayılı Bankacılık Yasası'nın 36'ncı maddesine göre, bankalarca zamanaşımına uğramış mevduat, katılım fonu, emanet ve alacakların Türk Lirası karşılığı;

- Bir önceki yılın Aralık ayı itibarıyla yürürlükte bulunan aylık asgari ücretin yüzde onunu aşan,
- Bir önceki yılın Aralık ayı itibarıyla yürürlükte bulunan aylık asgari ücretin yüzde onunun altındaki,

tutarların KKTC Merkez Bankası'na bildirimini öngörülmektedir.

2020 yılında zaman aşımına uğrayan her türlü mevduat, emanet ve alacaklarla ilgili olarak Banka'ya bildirim yapılan tutarlara ilişkin gerekli işlemler yapılmıştır. Aşağıdaki tabloda 2018 – 2020 yılları arasında zaman aşımına uğrayan mevduatın yıllara göre dağılımı bulunmaktadır. Zaman aşımına uğrayan mevduat 2020 yılında bir önceki yıla göre Türk Lirası'nda yüzde 31,10, ABD Doları'nda yüzde 410,38, avroda yüzde 120,31 ve sterlinde ise yüzde 149,61 artış göstermiştir. Toplam Türk Lirası karşılığı olarak ise yüzde 148,12 artış gerçekleşmiştir.

Tablo 3.13 Zaman Aşımına Uğrayan Mevduatın Yıllara Göre Dağılımı

	TP	\$	€	£	Toplam TLKarşılığı
2018	1.521.650	126.593	57.196	327.225	4.709.384
2019	2.450.947	70.353	60.473	193.116	4.772.806
2020	3.213.230	359.065	133.227	482.034	11.842.303

Kaynak: KKTC Merkez Bankası

d. Kredi Kartı İşlemleri Faiz Oranları

Banka Kartları ve Kredi Kartları Yasası'nın (58/2014) 12. Maddesi kapsamında, Bankamıza kredi kartlarına uygulanacak azami aylık akdi faiz oranları ve azami aylık gecikme faiz oranlarını ilan etme görevi verilmiştir. Bu bağlamda, Ocak 2015 tarihinden itibaren belirlenen prensipler doğrultusunda hesaplanan kredi kartı faizleri üç ayda bir web sitemizde ve Resmi Gazete'de yayınlanmaktadır.

Tablo 3.14 Kredi Kartı İşlemlerine İlişkin Faiz Oranları (%)

Yürürlük Tarihi	TP		YP	
	Azami Aylık Akdi	Azami Aylık Gecikme	Azami Aylık Akdi	Azami Aylık Gecikme
02.01.2021	1,95	2,45	1,13	1,63
01.10.2020	1,00	1,50	0,75	1,25
01.07.2020	1,00	1,50	0,75	1,25
01.04.2020	1,00	1,50	0,75	1,25
02.01.2020	2,35	2,85	1,21	1,71

Kaynak: KKTC Merkez Bankası

KUTU 1. KKTC’de Covid-19 Salgınına Karşı Alınan Makro-Finansal Önlemler

Tüm dünyayı etkisi altına alan Covid-19 salgınının ülkemizde de hem toplum sağlığı hem de ekonomi üzerinde büyük etkisi olmuştur. Salgının ekonomik aktivite üzerinde yarattığı olumsuzluklar ile kredi borçluları üzerinde yarattığı zorlukları ve işletmelerin karşılaştıkları nakit akışı problemlerini asgari düzeye indirmek amacıyla alınan makro-finansal tedbirlere aşağıda yer verilmektedir.

A. Kredi taksit ertelemeleri ve kredilerin yapılandırılması**i. Mevcut kredilerin anapara ve faiz taksit ödemelerinin ötelenmesi**

27 Mart 2020 tarih ve 51 sayılı resmi gazetede yayımlanan 28/2020 sayılı “Kredi Borçlularının Bankalara olan Borçlarının Ötelenmesine İlişkin Yasa Gücünde Kararname” ile banka müşterilerinin ikametlerinden ayrılmayıp güvenli bir ortamda kalmaları ve hastalığın salgın haline dönüşmesini önlemek adına, bankaların kredi borçlularından ve kefillerinden imza alınmasına gerek olmaksızın kredi vadelerinde öteleme yapılmasına olanak sağlanması amaçlanmıştır. Yasa gücünde kararname ile kullandırılan kredilerin tahakkuk etmiş veya edecek olan faizleri ile taksitleri yürürlükte olan herhangi bir kurala veya mevzuata bakılmaksızın ve her halükarda borçlu ve kefil ve/veya kefillerinin kabul etmiş olduğu diğer şartlar geçerli olacak şekilde 30 Haziran 2020 tarihine ötelenmiştir. Benzer şekilde 1 Nisan 2020 tarih ve 56 sayılı resmi gazetede yayımlanan 42/2020 sayılı “Kredi Borçlularının Kooperatiflere olan Borçlarının Ötelenmesine İlişkin Yasa Gücünde Kararname” ile kooperatiflere olan borçların 30 Haziran 2020 tarihine kadar ötelenmesi düzenlenmiştir.

ii. Kredilerin Yapılandırılmasına Yönelik Covid-19 Yaklaşımı

Tüm dünyayı etkisi altına alan Covid-19 salgınının ekonomik aktivite üzerinde yarattığı olumsuzluklar nedeniyle ödeme güçleri zayıflayan ve yeterli likidite sağlamakta sıkıntı yaşayan borçluların nakit akışlarının sürdürülebilirliği ve banka bilançolarının olumsuz etkilenmesinin önlenmesine yönelik olarak, bankalarda mevcut canlı kredilerin yapılandırılması amacıyla “Covid-19 Yaklaşımı” ortaya koyulmuştur. KKTC Bakanlar Kurulu ve KKTC Merkez Bankası tarafından gerekli düzenlemelerin yapılması ve kararların alınmasını takiben, 7 Temmuz 2020 tarihinde yapılan KKTC Merkez Bankası ile Kuzey Kıbrıs Bankalar Birliği ortak açıklaması ile başlatılan uygulama, 30 Kasım 2020 tarihinde sona ermiştir.

“Covid-19 Yaklaşımı” çerçevesinde, kredilerin yapılandırılmasına bağlı olarak ortaya çıkan vergilerden feragat edilmiş, oluşacak masraflar sınırlandırılmış, belli yasal sınırlara istisnalar getirilmiş ve bu yolla yapılandırma teşvik edilmiştir. “Covid-19 Yaklaşımı” ile ayrıca kredi piyasasında rekabetin çalışmasını sağlayarak kredi kullanma maliyetinin düşürülmesi de amaçlanmıştır.

Covid-19 Yaklaşımı kapsamında:

- Ülkemizde faaliyet gösteren bankalar nezdinde kullanılmış ve o dönem itibarıyla canlı olan krediler kredi borçlularından gelecek olan talepler doğrultusunda, bankalar ve kredi borçluları arasında karşılıklı iyi niyet esas olmak üzere gerçekleştirilecek müzakereler sonucunda, faiz, vade, taksitlendirme, para cinsi, ödemesiz dönem ve teminat koşullarını da içerecek şekilde yapılandırılması kararlaştırılmıştır.
- Kredi borçlusunun daha uygun şartlar bulması halinde borcunu başka bir bankaya taşıyabilmesine imkân verilmiştir. Yapılandırma talebinde bulunan kredi borçlusuna başvuru esnasında, kredisini başka bir bankadan kredi olarak kapatabileceğine ve böyle bir durumda karşılaşılabilecek masrafların ne olacağına ilişkin imza karşılığı veya dayanıklı ortam yoluyla bilgilendirme notu verilmesi kararlaştırılmıştır.
- Bankalarca yazılı ve/veya dayanıklı ortam yoluyla başvuran bireysel kredi borçlularının taleplerine en geç on gün içinde, ticari kredi borçlularının taleplerine ise en geç otuz gün içinde cevap verilmesi kararlaştırılmıştır.
- Kredisini başka bir bankaya aktarmak isteyen borçlunun kredi kullandığı bankadan yazılı ve/veya dayanıklı ortam yoluyla talep edeceği bilgi ve belgelerin en geç iki iş günü içerisinde verilmesi kararlaştırılmıştır.
- Kredi borçlusu tarafından kredinin mevcut olduğu bankada yapılandırmaya gidilmesi durumunda banka tarafından hiçbir masraf alınmaması kararlaştırılmıştır.
- Kredi borçlusu tarafından kredinin başka bir bankaya aktarılacak istenmesi halinde ve sözleşmede yer alması kaydıyla alınacak erken kapama tazminatının binde 5'i aşmaması kararlaştırılmıştır. Kredinin orijinal tutarı aşılmadığı sürece, yapılandırma nedeniyle düzenlenecek sözleşmelerden pul vergisi alınmaması kararlaştırılmıştır.
- Yapılandırma sonrasında bankalar tarafından kredilerin hali hazırda buldukları kredi sınıfında izlenmeye devam edilmesi kararlaştırılmıştır.
- Kredi şartlarında iyileştirme yapılırken belirlenen yasal limitlerle ilgili ortaya çıkabilecek kısıtlamaların ortadan kaldırılması için Merkez Bankası tarafından gerekli düzenlemeler yapılmıştır.
- Kredi kartı limitlerinde sıkıntılar yaşanabileceği göz önüne alınarak, kredi kartı borçlarının taksitli krediye dönüştürülmesine olanak sağlanmıştır.

iii. 16/2021 sayılı “Kredilerin Yapılandırılmasına İlişkin Yasa Gücünde Kararname

2021 yılı Mart ayında, devam eden Covid-19 salgınına bağlı olarak, finansal güçlük yaşayan ve/veya likidite kaybına uğrayan borçluların geri ödeme yükümlülüklerini yerine getirmelerine imkân sağlamak için bankalardan kullanmış oldukları canlı kredilerin yapılandırmaya tabi tutulmaları halinde uygulanacak kuralları düzenlemek amacıyla yasa gücünde kararname hazırlanmıştır. Bu yasa gücünde kararname çerçevesinde kredilerin yapılandırılmasına bağlı olarak ortaya çıkacak masraflar sınırlandırılmış ve bu yolla yapılandırma teşvik edilmiştir. Söz konusu yasa gücünde kararnamenin 30 Haziran 2021 tarihine kadar yürürlükte kalması kararlaştırılmış ancak covid-19 salgınının etkilerinin devam etmesine bağlı olarak 30 Haziran 2021 tarihinde çıkarılan 48/2021 sayılı yasa gücünde kararname ile yürürlük tarihi 31 Aralık 2021’e uzatılmıştır.

Kararname kapsamında

- Borçlunun mevcut kredisinin yapılandırılması halinde banka tarafından herhangi bir ücret alınamayacağı,
- Belirli süreli kredilerin orijinal vadesinin altı aya kadar uzatılması veya orijinal vadesi değişmemekle birlikte altı aya kadar taksit ertelenmesi şeklindeki yapılandırmalarda, uygulanan faiz oranlarında borçlu aleyhine bir değişiklik yapılamayacağı,
- Tüketici Kredileri Yasası hükümleri saklı kalmak ve kredi sözleşmesinde yer almak kaydıyla yapılandırma kapsamında erken kapanan krediler için bankalarca alınabilecek erken kapama tazminatının kredinin kapanması için ödenen tutarın % 0,5'ini (binde beş) aşamayacağı

hükme bağlanmıştır.

B. Kredi kartı faiz oranları ve kredi kartı asgari ödeme oranı

Tüm dünyayı etkisi altına alan Covid-19 salgınının ülkemiz ekonomisi üzerinde yarattığı olumsuz etkileri asgari düzeye indirmek amacıyla alınan önlemler arasında, tüketicuyu korumaya yönelik olarak kredi kartlarına uygulanan azami aylık akdi ve azami aylık gecikme faiz oranlarında indirime gidilmesi de yer almıştır.

Bu kapsamda 26 Mart 2020 tarihinde kredi kartı işlemlerinde uygulanacak azami aylık akdi faiz oranları Türk Lirası cinsi işlemlerde yüzde 2,35'ten yüzde 1 seviyesine çekilmiş ve KKTC Merkez Bankası Yönetim Kurulu'nun 30 Haziran 2020 ve 30 Eylül 2020 tarihlerinde aldığı kararlar ile 2020 yılsonuna kadar yüzde 1 olarak korunmuştur. Aynı kararlar ile 26 Mart 2020 öncesinde Türk Lirası işlemlerde kredi kartlarına yüzde 2,85 olarak uygulanan azami aylık gecikme faiz oranı da 2020 yılsonuna kadar yüzde 1,50 seviyesine indirilmiştir.

26 Mart 2020 tarih ve 51 sayılı resmi gazetede yayımlanan 29/2020 sayılı “Banka Kartları Ve Kredi Kartları Yasası Hakkında Yasa Gücünde Kararname” ile bankaların 31 Aralık 2020 tarihine kadar herhangi bir gelir belgesi talebine gerek duymaksızın, kişilerin kredi kartı limitlerinin yüzde 25 oranında artırılmasına imkan verecek düzenleme yapılmıştır. Ayrıca Bankalar Birliği’nin almış olduğu tavsiye kararı çerçevesinde kredi kartı ile 26 Mart 2020 - 26 Nisan 2020 tarihleri arasında yapılan akaryakıt, gıda ve sağlık harcamalarının ödemesi bankalarca faizsiz olacak şekilde bir ay ötelenmiştir.

26 Mart 2020 tarih ve 51 sayılı resmi gazetede yayımlanan Banka Kartları ve Kredi Kartlarının Kullanımına İlişkin Usul ve Esaslar Tüzüğü’nde, kredi kartı asgari ödeme tutarının üç aylık süre için (Haziran 2020’ye kadar) yüzde 20 yerine yüzde 1 olarak uygulanması yönünde değişikliğe gidilmiştir. Uygulama 3 Temmuz 2020 tarih ve 125 sayılı resmi gazetede yayımlanan değişiklik tüzüğü ile Aralık 2020’ye kadar uzatılmıştır.

31 Aralık 2020 tarih ve 239 sayılı resmi gazetede yayımlanan değişiklikle ise kredi kartının asgari ödeme oranını Ocak –Mart 2021 dönemleri borcu için yüzde 1, Nisan - Haziran 2021 dönemleri borcu için yüzde 5, Temmuz Eylül 2021 dönemleri borcu için yüzde 10 olarak uygulanmasına karar verilmiştir.

C. Kredi Paketleri ve Faiz Destek Fonu ile Kredi Garanti Fonu Destekleri

i. Kredi Faiz Destek Fonu (KFDF) kurulması

İşletmelerin düşük faizle finansmana erişimini kolaylaştırmak amacıyla, 1 Nisan 2020 tarihli ve 56 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan yasa gücünde kararname ile Kredi Faiz Destek Fonu (KFDF) kurulmuştur. Kredi Faiz Destek Fonu Covid-19 salgını sebebiyle, ekonomide yaşanan olağanüstü durumun etkilerini azaltmak ve nakit akışları üzerinde oluşan olumsuzlukları mümkün olduğunca minimize etmek için, Fon oluşturularak kaynak yaratmak suretiyle, kullanılan ve/veya kullanılacak kredilere faiz desteği sağlamak amacıyla kurulmuştur. Söz konusu Fon, işletmelerin bankalardan kullanacağı kredilere faiz desteği sağlamak amacıyla kurulmuş, bu yolla işletmelerin düşük faizle kredi kullanmalarına imkân sağlanmıştır.

ii. KGF uygulamasının değiştirilmesi

54/2020 sayılı Yasa Gücünde Kararname ile 42/2009 sayılı Kredi Garanti Fonu yasasında değişikliğe gidilmiş ve portföy garanti sistemi hayata geçirilmiştir. Portföy Garanti Sistemi kapsamında bankalara tahsis edilen garanti limiti çerçevesinde portföy bazında Kredi Garanti Fonunun tazmin etmekle yükümlü olduğu oran yüzde 15 olarak belirlenmiştir. Ayrıca portföy garanti sistemi kapsamında kullanılan kredilere yüzde seksene kadar garanti verilebilmesi yönünde düzenleme yapılmıştır.

iii. İşletmelere Destek I. Kredi Paketi

Covid-19 salgının ülkemiz ekonomisine yarattığı olumsuz etkinin azaltılmasına yönelik olarak 2020 yılı Mart ve Haziran aylarında açıklanan Toplumsal Dayanışma Paketleri içinde, finansa erişimi kolaylaştıran ve işletmelerimize Kredi Garanti Fonu teminatlı, faiz destekli ve ödemesiz dönemli kredi paketleri de yer almıştır. Bu kapsamda kullanım amacı; yurtiçi mal ve hizmet temini ile yurtdışından hammadde yarı mamul ve makine teçhizat alımı, personel maaş ödemesi, yurtiçi kira ödemesi ve Kamu Kurum ve Kuruluşlarına olan mali yükümlülüklerin yerine getirilmesi olarak belirlenen, 18 bankamızın katılmış olduğu portföyden ilk 6 ay ödemesiz, 36 ay vadeli ve yüzde 9 faizle kullanılan “İşletmelere Destek Kredisi” ile 800 adet işletmeye toplamda 397 milyon TL finansman imkânı sağlanmıştır.

iv. İşletmelere Destek Kredisi II. Paketi

İşletmelere yönelik hazırlanan kredi paketi için 300 milyon Türk Lirası büyüklüğünde bir kaynak ayrılmıştır. Kullanım amacı; yurtiçi mal ve hizmet temini ile yurtdışından hammadde yarı mamul ve makine teçhizat alımı, personel maaş ödemesi, yurtiçi kira ödemesi ve Kamu Kurum ve Kuruluşlarına olan mali yükümlülüklerin yerine getirilmesi olarak belirlenen portföyden her işletmenin azami 10 milyon TL’ye kadar kredi kullanabilmesi kararlaştırılmıştır. İlk 12 ay ödemesiz dönem olmak üzere toplam 60 ay vadeli ve Kredi Faiz Destek Fonu faiz destekli KGF teminatlı olan kredi sabit ve değişken faizli olarak kullanılmıştır. Sabit faizli kredinin faiz oranı, 6 puan faiz desteği düşüldükten sonra yüzde 12 olmuştur. Değişken faizli kredinin faiz oranı ise 6 puan faiz desteği sağlanarak TL-REF oranına gelmiştir. Kredinin yüzde 10’unu geçmeyecek kısmının nakden kullanılabilmesine imkan sağlanmıştır. Bu kapsamda 30 Aralık 2020 tarihine kadar başvuru kabul edilmiş ve 209 firmaya 293 milyon TL kredi kullanılmıştır.

v. Küçük Esnaf, Tarım Ve Hayvancılık Kredisi

Küçük esnaf, tarım ve hayvancılık ile uğraşan kişilere yönelik hazırlanan kredi paketi için 350 milyon Türk Lirası büyüklüğünde bir kaynak ayrılmıştır. Bu paket kapsamında her bir esnaf, çiftçi ve hayvancıya azami 200.000.- TL’ye kadar kredi kullanılması, bu kredilere KFDF tarafından 5 puan faiz desteği ve KGF tarafından yüzde 80 oranında garanti sağlanması amaçlanmıştır. Bu kredilerin vadesi ilk 12 ayı ödemesiz olmak üzere 48 ay olarak belirlenmiştir. Sabit faizli olarak düzenlenen portföy kapsamındaki kredilerin faiz oranı o gün itibarıyla yüzde 9 olan Merkez Bankası’nın Türk Lirası cinsinden Küçük Esnaf Reeskont ve Avans Kredi Faiz Oranı olarak belirlenmiştir. Bu kapsamda 30 Aralık 2020 tarihine kadar başvuru kabul edilmiş ve 2.068 firmaya 348 milyon TL kredi kullanılmıştır.

vi. Otel İşletmeleri Kredisi

Otel işletmelerine yönelik hazırlanan kredi paketi için 100 milyon Türk Lirası büyüklüğünde kaynak ayrılmıştır. Kredinin kullandırılma amacı; yurtiçi mal ve hizmet temini, personel maaş ödemesi, yurtiçi kira ödemesi ile Kamu Kurum ve Kuruluşlarına olan mali yükümlülüklerin yerine getirilmesi olarak belirlenen kredilerden her otel işletmesi ciroya bağlı olarak 15 milyon TL'ye kadar kredi kullanabilmiştir. İlk 12 ay ödemesiz dönem olmak üzere toplam 60 ay vadeli, Kredi Garanti Fonu garantili ve Kredi Faiz Destek Fonu faiz destekli olan kredi sabit veya değişken faizli olarak kullandırılmıştır. Sabit faizli kredinin faiz oranı, 6 puan faiz desteği düşüldükten sonra yüzde 12 olmuştur. Değişken faizli kredinin faiz oranı ise 6 puan faiz desteği sağlanarak TL-REF oranına gelmiştir. Ayrıca kredinin yüzde 10'unu geçmeyecek kısmının nakden kullanılabilmesine imkan sağlanmıştır.

Bu kapsamda 30 Aralık 2020 tarihine kadar başvuru kabul edilmiş ve 13 firmaya 96,7 milyon TL kredi kullandırılmıştır.

vii. II. Küçük Esnaf, Tarım, Hayvancılık ve Turizm Taşımacılığı Kredi Paketi

Küçük esnaf, tarım ve hayvancılık ile uğraşan kişilere yönelik hazırlanan kredi paketi için 105 milyon TL, turizm taşımacıları için 15 milyon TL olmak üzere 120 milyon TL büyüklüğünde bir kaynak ayrılmıştır. Bu paket kapsamında her bir esnaf, çiftçi, hayvancı ve turizm taşımacısı azami 120.000.- TL'ye (20 bin TL'si kira sözleşmesi karşılığı olmak üzere) kadar kredi kullanabilmiş ve KGF tarafından her krediye yüzde 80 oranında garanti sağlanmıştır. Bu kredilerin vadesi ilk 12 ayı ödemesiz olmak üzere 48 ay olarak belirlenmiştir. Sabit faizli olarak kullandırılan kredilerin faiz oranı yüzde 15 olarak belirlenmiştir. Bu kapsamda 13 Ağustos 2021 tarihine kadar 1.100 firmaya 104,5 milyon TL kredi kullandırılmıştır.

viii. TMSFİF primlerinin KFDF ve KGF'ye yönlendirilmesi

İşletmelerin düşük faizle ve KGF kefaletiyle kredi kullanabilmesi için yaratılan kaynak, esas itibarıyla TMSFİF'nin 2020 yılı Mart, Haziran ve Eylül dönemlerine ilişkin vazgeçtiği gelirlerinden oluşmaktadır.

Kredi Faiz Destek Fonu'na kaynak yaratabilmek amacıyla, bankalarca Mart 2020 ve Haziran 2020 dönemlerinde Tasarruf Mevduatı Sigortası ve Finansal İstikrar Fonu'na yatırılması gereken sigorta primlerinin, yapılan düzenlemelerle miktarı artırılarak Kredi Faiz Destek Fonu'na aktarılması sağlanmıştır. Bu yolla Kredi Faiz Destek Fonu'na 110 milyon TL kaynak yaratılmıştır.

KGF'nin kaynaklarının artırılması için bankalarca Eylül 2020 döneminde TMSFİF'ye yatırılması gereken sigorta primlerinin yapılan düzenlemelerle KGF'ye aktarılması sağlanmıştır. Bu yolla KGF'ye 40,5 milyon TL tutarında kaynak yaratılmıştır.

ix. Yasal Karşılıkların Kredi Kullandırılmak Üzere Bankalara İadesi

Merkez Bankası tarafından reel sektöre kredi akışının kesintisiz devamını temin etmek amacıyla, bankaların Kredi Faiz Destek Fonu'ndan "İşletmelere Destek Kredisi" kapsamında, 07 Ağustos 2020 tarihine kadar kullandırmış oldukları kredilerin yüzde 15'inin ve "Küçük Esnaf, Tarım ve Hayvancılık Kredi Portföyü" kapsamında kullandırdıkları kredilerin tamamının tesis edilecek Türk Lirası yasal karşılık tutarlarından indirilmesine imkân verilmiştir. Bu değişikliklikle birlikte yaklaşık 401 milyon TL tutarındaki yasal karşılığın bankalara iade edilmesi sağlanmıştır.

Ayrıca, "II. Küçük Esnaf, Tarım ve Hayvancılık Kredi Portföyü" kapsamında kullandırdıkları kredilerin tamamının tesis edilecek Türk Lirası yasal karşılık tutarlarından indirilmesine imkân verilmiştir. Bu değişikliklikle birlikte yaklaşık 95 milyon TL tutarındaki yasal karşılığın bankalara iade edilmesi sağlanmıştır.

Yapılan düzenlemeler çerçevesinde toplamda 496 milyon TL yasal karşılığın kredi kullandırılmak üzere bankalara iadesi sağlanmıştır.

FINANSAL TABLOLAR

4. FİNANSAL TABLOLAR

4.1 Bilanço

Aktif Hesaplar

2020 yılsonu itibarıyla KKTC Merkez Bankası bilançosu aktif toplamı, önceki yıla göre yüzde 23,8 artarak 16.684,3 milyon TL'ye yükselmiştir. Merkez Bankası 2019 yılı bilançosu aktif toplamının yüzde 95,1'ini oluşturan nakit değerler, bankalardan alacaklar ve menkul değerler cüzdanı hesapları, 2020 yılsonu itibarıyla aktif toplamının yüzde 98 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Tablo 4.1 KKTC Merkez Bankası – Bilanço

AKTİF	2019	2020	Yüzde Pay		Yüzde Değişim
			2019	2020	
Nakit Değerler ve Bankalardan Alacaklar	12.103.042.400	11.984.741.969	89,79	71,83	-0,98
Menkul Değerler Cüzdanı	713.323.563	4.368.263.103	5,29	26,18	512,38
Krediler	50.103.991	51.791.967	0,37	0,31	3,37
Piyasa İşlemleri	326.287.627	3.000.000	2,42	0,02	-99,08
Sabit Kıymetler (Net)	2.284.763	2.260.516	0,02	0,02	-1,06
Diğer Aktifler	283.965.077	274.226.074	2,11	1,64	-3,43
Toplam	13.479.007.421	16.684.283.629	100,00	100,00	23,78
PASİF					
Kamu Mevduatı	122.065.179	282.793.530	0,91	1,70	131,67
Bankalar Mevduatı	4.441.284.659	5.179.570.139	32,95	31,04	16,62
Diğer Mevduat	4.864.859	6.532.481	0,03	0,04	34,28
Yasal Karşılıklar	2.350.769.024	2.930.655.027	17,44	17,57	24,67
Fonlar	1.718.757.976	1.987.731.921	12,75	11,91	15,65
Piyasa İşlemleri	3.902.060.747	5.223.787.060	28,95	31,31	33,87
Diğer Pasifler	5.755.584	12.005.949	0,04	0,07	108,60
Özkaynaklar	933.449.393	1.061.207.522	6,93	6,36	13,69
Toplam	13.479.007.421	16.684.283.629	100,00	100,00	23,78

Kaynak: KKTC Merkez Bankası

Nakit Değerler ve Bankalardan Alacaklar

Aktif toplamı içinde en büyük paya sahip nakit değerler ile bankalardan alacaklar kalemlerinde, önceki yılsonuna göre yüzde 1 düşüş gerçekleşmiştir. 2019 yılsonu itibarıyla 12.103 milyon TL seviyesinde olan nakit değerler ve bankalardan alacaklar kalemleri, 2020 yılsonu itibarıyla 11.984,7 milyon TL seviyesine gerilemiş ve aktif toplamı içindeki payı yüzde 71,8 olmuştur. Bankalar nezdindeki mevduat kalemi, 2020 yılında bir önceki yıla göre yüzde 3,5 azalarak, 11.158,7 milyon TL'den 10.768,2 milyon TL seviyesine gerilemiştir.

Tablo 4.2 KKTC Merkez Bankası – Nakit ve Nakit Benzeri Değerler

	2019	2020
Nakit Değerler ve Bankalardan Alacaklar	12.103.042.400	11.984.741.969
Kasa	604.203.296	1.202.513.929
Altın	7.318.980	11.245.022
Bankalar Nezdindeki Mevduat	11.158.652.337	10.768.208.311
Hariçteki Muhabirler	332.867.787	2.774.707

Kaynak: KKTC Merkez Bankası

Menkul Değerler Cüzdanı

2019 yılında aktif toplamı içerisindeki payı yüzde 5,3 olan menkul değerler cüzdanı kalemi, 2020 yılı içerisinde yüzde 512,4 artarak, 713 milyon TL'den 4.368,3 milyon TL'ye yükselmiştir.

Krediler

KKTC Merkez Bankası bilançosundaki krediler kalemi, 2020 yılında bir önceki yıla göre yüzde 3,4 oranında artarak 51,8 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. 2020 yılsonu itibarıyla hazineye kısa vadeli avans hesabı 46,8 milyon TL, bankacılık sektörüne kullanılan krediler ise 5 milyon TL olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 4.3 KKTC Merkez Bankası – Krediler

	2019	2020
Krediler	50.103.991	51.791.967
Hazineye Kısa Vadeli Avans	50.103.991	46.763.724
Bankacılık	-	5.028.243

Kaynak: KKTC Merkez Bankası

Takipteki Alacaklar (Net)

26 Şubat 2009 tarih ve 700 sayılı Yönetim Kurulu kararı gereği , takipteki alacaklarda izlenen döviz alacakları 31.12.2008 tarihli kur ile TL hesaplarında izlenmeye başlanmıştır. K. Yatırım Bankası'na ait 0,1 milyon TL, K. Hür Bank'a ait 0,4 milyon TL, K.Kredi Bankasına ait 2,6 milyon TL ve Everest Bank'a ait 9,4 milyon TL tutarındaki toplam bakiye takipteki alacaklar kaleminde izlenmektedir. Merkez Bankası'nın 12,5 milyon TL takipteki alacağı bulunurken, bu alacaklara yüzde yüz oranında karşılık ayrılmış olması dolayısıyla 2019 yılsonunda olduğu gibi, 2020 yılsonunda da net olarak bakiye arz etmemektedir.

Sabit Kıymetler (Net)

Gayrimenkuller ve demirbaşlar kalemlerinden oluşan net sabit kıymetler toplamı, 2020 yılı sonunda, 2019 yılsonuna göre yüzde 1,1 azalarak 2,3 milyon TL seviyesinde gerçekleşmiştir.

Tablo 4.4 KKTC Merkez Bankası – Sabit Kıymetler

	2019	2020
Sabit Kıymetler	2.284.763	2.260.515
Gayrimenkuller	1.157.661	1.181.278
Demirbaşlar ve Gayri maddi Haklar	1.127.102	1.079.238

Kaynak: KKTC Merkez Bankası

Diğer Aktifler

2019 yılında 283,7 milyon TL olan diğer aktifler kalemi toplamı, 2020 yılında bir önceki yıla göre yüzde 3,4 azalarak 274,2 milyon TL seviyesinde gerçekleşmiştir.

Tablo 4.5 KKTC Merkez Bankası – Diğer Aktifler

	2019	2020
Diğer Aktifler	283.965.077	274.226.074
Muvakkat Alacaklar	215.595	255.879
Borçlu Transituar Hesabı	283.749.482	273.970.195

Kaynak: KKTC Merkez Bankası

Pasif Hesaplar

2020 yılı sonunda, pasif toplamı içinde en büyük paya sahip piyasa işlemleri bir önceki yıla göre yüzde 33,9, ikinci en büyük paya sahip bankalar mevduatı toplamı ise yüzde 16,6 artmıştır.

Bankalar Mevduatı

KKTC’de faaliyette bulunan bankaların Merkez Bankası nezdindeki mevduat toplamlarını gösteren bankalar mevduatı kalemi 2019 yılsonuna göre yüzde 16,6 artmış ve 2020 yılsonunda 5.179,6 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. Bankalar mevduatına, BPP işlemleri için bankalar tarafından teminat olarak nezdimizde bloke edilen paralar da dâhil edilmiştir.

Tablo 4.6 KKTC Merkez Bankası – Bankalar Mevduatı

	2019	2020
Bankalar Mevduatı	4.441.284.659	5.179.570.139
Bankalar Mevduatı	4.288.387.169	4.947.025.615
Bloke Paralar	152.897.490	232.544.524

Kaynak: KKTC Merkez Bankası

Piyasa İşlemleri

Piyasa işlemleri içerisinde yer alan Merkez Bankası Senetleri toplamı, 2020 yılsonu itibarıyla 1.520,3 milyon TL iken, aynı kalem altında yer alan BPP işlem borçları toplamı 3.703,5 milyon TL olmuştur. Buna göre, bir yıllık dönemde Merkez Bankası senetleri toplamında yüzde 88,6, BPP işlem borçları toplamında ise yüzde 34 artış gerçekleşmiştir.

Tablo 4.7 KKTC Merkez Bankası – Piyasa İşlemleri

	2019	2020
Piyasa İşlemleri	3.902.060.747	5.223.787.060
Merkez Bankası Senetleri	806.085.000	1.520.258.100
Para Piyasa İşlemleri	2.763.885.610	3.703.528.960
Açık Piyasa İşlemleri	332.090.137	-

Kaynak: KKTC Merkez Bankası

Yasal Karşılıklar

Merkez Bankası nezdinde tutulan yasal karşılıklar kalemi toplamı 2020 yılsonunda, bir önceki yıla göre yüzde 24,7 artış göstermiş ve 2.930,7 milyon TL’ye yükselmiştir.

Kamu Mevduatı

2020 yılsonu itibarıyla kamu mevduatında bir önceki yıla göre 160,7 milyon TL artış görülmektedir. 2020 yılsonu itibarıyla kamu mevduatı toplamı, 2019 yılsonuna göre yüzde 131,7 oranında artış göstermiş ve 282,8 milyon TL olmuştur.

Diğer Mevduat

2020 yılsonu itibarıyla diğer mevduat kalemi 2019 yılsonuna göre yüzde 34,3 artış göstermiş ve 6,5 milyon TL'ye yükselmiştir.

Fonlar

Diğer fonlar alt kaleminde yaşanan artışa bağlı olarak fonlar kalemi, 2020 yılsonu itibarıyla bir önceki yılsonuna göre yaklaşık yüzde 15,7 artarak 1.718,8 milyon TL'den, 1.987,7 milyon TL'ye ulaşmıştır.

Tablo 4.8 KKTC Merkez Bankası – Fonlar

	2019	2020
Fonlar	1.718.757.976	1.987.731.921
Merkez Bankası Fonları	1.706.691	17.826.909
Hazineye Ait Fonlar	1.104.597	2.385.704
Diğer Fonlar	1.715.946.688	1.967.519.308

Kaynak: KKTC Merkez Bankası

Özkaynaklar

Özkaynaklar kalemini oluşturan alt kalemlerden ihtiyatlar ve karşılıklar hesaplarında, 2020 yılsonunda önceki yıla göre gerçekleşen sırasıyla yüzde 25,1 ve yüzde 19,2 artışlar sonucunda, özkaynaklar toplamı 1.061,2 milyon TL'ye ulaşmıştır. Yaşanan bu değişimlerin ardından 2020 yılsonu itibarıyla ihtiyatlar, karşılıklar ve kâr kalemleri sırasıyla 428,3 milyon TL, 271 milyon TL ve 341,9 milyon TL olarak gerçekleşmiştir.

41/2001 sayılı KKTC Merkez Bankası Yasası'nın 8. maddesinde belirtildiği üzere Banka'nın, tamamı Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne ait 20 milyon TL ödenmiş sermayesi bulunmaktadır.

Tablo 4.9 KKTC Merkez Bankası – Özkaynaklar

	2019	2020
Özkaynaklar (Kâr Dâhil)	933.449.393	1.061.207.522
Özkaynaklar (Kâr Hariç)	589.827.556	719.302.337
Sermaye	20.000.000	20.000.000
İhtiyatlar	342.359.237	428.264.696
Karşılıklar	227.468.319	271.037.641
Kâr	343.621.837	341.905.185

Kaynak: KKTC Merkez Bankası

4.2 Kâr-Zarar Tablosu

2020 yılında Merkez Bankası'nın kârı önceki yıla göre binde 5 azalmış ve 341,9 milyon TL olmuştur. 2020 yılında bir önceki yıla göre toplam gelirler kaleminde yüzde 21,1, toplam giderler kaleminde ise yüzde 36 düşüş gerçekleşmiştir.

Gelirler kalemi altında 2020 yılında yüzde 65,7 paya sahip olan Türk Lirası işlemleri kârları, önceki yıla göre yüzde 34,2 düşüş göstermiş ve 424,4 milyon TL olmuştur. Aynı dönem içinde kambiyo kârları kalemi yüzde 27,9 artış göstererek 221,1 milyon TL seviyesinde gerçekleşmiştir.

2019 yılında 474,7 milyon TL olan toplam giderler, 2020 yılında yüzde 36 düşüş göstermiş ve 304 milyon TL'ye gerilemiştir. Gider kalemleri içinde en yüksek paya sahip olan TL işlemleri giderleri toplamı, 2020 yılsonu itibarıyla önceki yıla göre yüzde 53,2 azalarak 159,2 milyon TL seviyesine gerilemiştir. Giderler içinde 2020 yılında yüzde 14,4 ile ikinci en yüksek paya sahip personel giderleri kalemi önceki yıla göre yüzde 79 artmıştır. Bu artış esas itibarıyla Merkez Bankası tarafından, Merkez Bankası Emeklilik Sandığı Fonuna yapılan katkıdan kaynaklanmaktadır. Giderler içinde yüzde 13,4 ile üçüncü en yüksek paya sahip kambiyo zararları kalemi önceki yıla göre yüzde 49 azalırken, kasadaki TL ve efektif sigorta primlerinin toplam giderler içindeki payı da yüzde 11,5'e yükselmiştir. Banknot ve efektif sigorta primleri ise 8,6 milyon TL seviyesine gerilemiştir.

Tablo 4.10 KKTC Merkez Bankası – Kâr/Zarar

	2019	2020	Yüzde Pay		Yüzde Değişim
			2019	2020	
GELİRLER					
Kambiyo Kârları	172.899.229	221.064.546	21,13	34,22	27,86
Türk Lirası İşlemleri Kârları	645.441.587	424.437.835	78,87	65,71	-34,24
Çeşitli Kârlar	23.897	442.570	0,00	0,07	1.751,99
Toplam Gelirler	818.364.713	645.944.951	100,00	100,00	-21,07
GİDERLER					
Personel Giderleri	24.368.962	43.628.841	5,13	14,35	79,03
İdari Giderler	2.112.400	2.134.896	0,44	0,70	1,06
Banknot ve Efektif Sigorta Primleri	16.541.356	8.569.322	3,48	2,82	-48,19
Kasadaki TL ve Efektif Sigorta Primleri	10.000.000	35.000.000	2,11	11,51	250,00
Kambiyo Zararları	79.644.445	40.671.337	16,78	13,38	-48,93
TL İşlemleri Giderleri	339.895.796	159.159.509	71,60	52,35	-53,17
Amortismanlar	612.804	626.522	0,13	0,20	2,24
Sair Giderler ve Zararlar	1.567.113	14.249.339	0,33	4,69	809,27
Toplam Giderler	474.742.876	304.039.766	100,00	100,00	-35,96
Kâr	343.621.837	341.905.185			

Kaynak: KKTC Merkez Bankası

4.3 Kâr Dağılımı - 2020

41/2001 sayılı KKTC Merkez Bankası Yasası'nın 44. maddesi kârın kullanımını düzenlemektedir. Söz konusu madde gereğince kârın yüzde 25'i ihtiyatlara, geriye kalanı ise Hazine'ye aktarılmaktadır. 2020 yılı kârı olan 341,9 milyon TL aşağıdaki şekilde dağıtılmıştır.

Tablo 4.11 KKTC Merkez Bankası – Kâr Dağılımı

	Kârdan Ayrılan Miktar	Yüzde Pay
İhtiyatlara Ayrılan	85.476.296	25,00
Hazine Borcuna Mahsup Edilen	254.550.358	74,45
Hazine'ye Aktarılan	1.878.531	0,55
2020 Kârı	341.905.185	100,00

Kaynak: KKTC Merkez Bankası

TABLolar

5. EK TABLOLAR

KKTC Merkez Bankası Bilançosu – 31.12.2020 (TL)

Aktif	TP	YP	TP Toplam	YP Toplam	Genel Toplam
I- Döner Değerler			3.876.225.389	12.476.779.683	16.353.005.072
Kasa	850.445	1.201.663.484			
Altın		11.245.022			
Menkul Değerler Cüzdanı		4.368.263.103			
Bankalar Nezdindeki Mevduat	3.875.374.944	6.892.833.367			
Hariçteki Muhabirler		2.774.707			
II- Duran Değerler			2.260.516		2.260.516
Gayri Menkuller	1.512.532				
Amortisman (-)	331.254				
Demirbaşlar	6.314.571				
Amortisman (-)	5.235.333				
III- Krediler			46.763.724	5.028.243	51.791.967
Avans Hesapları			46.763.724	5.028.243	
a- Hazineye Kısa Vadeli Avans	46.763.724				
b- Hazine Kefaletine Haiz Bono Üzerinden Avans					
c- Ticari Banka Senetleri		5.028.243			
IV- Piyasa İşlemleri			3.000.000		3.000.000
a-BPP İşlemleri	3.000.000				
b- Açık Piyasa İşlemleri					
V- Diğer Aktifler			271.310.480	2.915.594	274.226.074
A- Muvakkat Alacaklar	255.879		255.879		
B-Takipteki Alacaklar (Net)					
a- Takipteki Alacaklar	12.511.964				
b- Takipteki Alacaklar Karşılığı(-)	12.511.964				
C- Borçlu Transituar Hesabı			271.054.601	2.915.594	
a-Diğer	271.054.601	2.915.594			
TOPLAM					16.684.283.629

Kaynak: KKTC Merkez Bankası

KKTC Merkez Bankası Bilançosu - 31.12.2020 (TL)

Pasif	TP	YP	TP Toplam	YP Toplam	Genel Toplam
I - Özkaynaklar			719.302.337		719.302.337
Sermaye	20.000.000				
İhtiyatlar	428.264.696				
Karşılıklar	271.037.641				
II - Yabancı Kaynaklar			3.345.319.546	12.265.750.612	15.611.070.158
A- Mevduat			695.906.552	4.772.989.598	
a- Kamu Mevduatı	163.030.306	119.763.224			
b- Bankalar Mevduatı	531.265.922	4.415.759.693			
c- Bloke Paralar		232.544.524			
d- Şahıs Mevduatı	1.609.240	4.922.157			
e- Diğer Mevduat	1.084				
B- Yasal Karşılıklar			719.232.331	2.211.422.696	
C- Piyasa İşlemleri			1.309.500.000	3.914.287.060	
a- Merkez Bankası Senetleri		1.520.258.100			
b- Para Piyasası İşlemleri	1.309.500.000	2.394.028.960			
c-Açık Piyasa İşlemleri					
D- Fonlar			620.680.663	1.367.051.258	
a- Merkez Bankası Fonları	17.826.909				
b- Hazineye Ait Fonlar	2.287.233	98.471			
c- Diğer Fonlar	600.566.521	1.366.952.787			
III - Diğer Pasifler			4.801.168	7.204.781	12.005.949
a-Muvakkat Borçlar	11.149				
b-Alacaklı Transituar Hesabı	4.790.019	7.204.781			
IV - Kâr			341.905.185		341.905.185
TOPLAM					16.684.283.629

Kaynak: KKTC Merkez Bankası

KKTC Merkez Bankası Bilançosu – 31.12.2019 (TL)

Aktif	TP	YP	TP Toplam	YP Toplam	Genel Toplam
I- Döner Değerler			3.752.591.654	9.063.774.309	12.816.365.963
Kasa	1.632.396	602.570.900			
Altın		7.318.980			
Menkul Değerler Cüzdanı	103.271.950	610.051.613			
Bankalar Nezdindeki Mevduat	3.647.687.308	7.510.965.029			
Hariçteki Muhabirler		332.867.787			
II- Duran Değerler			2.284.763		2.284.763
Gayri Menkuller	1.406.806				
Amortisman (-)	249.145				
Demirbaşlar	5.923.340				
Amortisman (-)	4.796.238				
III- Krediler			50.103.991		50.103.991
Avans Hesapları					
a- Hazine Kısa Vadeli Avans	50.103.991				
b- Hazine Kefaletine Haiz Bono Üzerinden Avans					
c- Ticari Banka Senetleri					
IV- Piyasa İşlemleri				326.287.627	326.287.627
a- BPP İşlemleri					
b-Açık Piyasa İşlemleri		326.287.627			
V- Diğer Aktifler			282.330.388	1.634.690	283.965.078
A- Muvakkat Alacaklar	215.595				
B-Takipteki Alacaklar (Net)					
a- Takipteki Alacaklar	12.511.964				
b- Takipteki Alacaklar Karşılığı(-)	12.511.964				
C- Borçlu Transituar Hesabı					
a-Diğer	282.114.793	1.634.690			
TOPLAM					13.479.007.421

Kaynak: KKTC Merkez Bankası

KKTC Merkez Bankası Bilançosu - 31.12.2019 (TL)

Pasif	TP	YP	TP Toplam	YP Toplam	Genel Toplam
I - Özkaynaklar			589.827.556		589.827.556
Sermaye	20.000.000				
İhtiyatlar	342.359.237				
Karşılıklar	227.468.319				
II - Yabancı Kaynaklar			3.269.168.992	9.270.633.452	12.539.802.444
A- Mevduat			829.294.997	3.738.919.700	
a- Kamu Mevduatı	61.510.327	60.554.852			
b- Bankalar Mevduatı	766.047.422	3.522.339.747			
c- Bloke Paralar		152.897.490			
d- Şahıs Mevduatı	1.736.191	3.127.611			
e- Diğer Mevduat	1.057				
B- Yasal Karşılıklar			853.421.489	1.497.347.535	
D- Piyasa İşlemleri			925.200.000	2.976.860.747	
a- Merkez Bankası Senetleri		806.085.000			
b- Para Piyasası İşlemleri	925.200.000	1.838.685.610			
c- Açık Piyasa İşlemleri		332.090.137			
E- Fonlar			661.252.506	1.057.505.470	
a- Merkez Bankası Fonları	1.706.691				
b- Hazineye Ait Fonlar	1.031.856	72.471			
c- Diğer Fonlar	658.513.959	1.057.432.729			
III - Diğer Pasifler					5.755.584
a- Muvakkat Borçlar			21.172		
b- Alacaklı Transituar Hesabı			3.698.914	2.035.498	
IV - Kâr			343.621.837		343.621.837
TOPLAM					13.479.007.421

Kaynak: KKTC Merkez Bankası

Yıllar İtibarıyla KKTC Merkez Bankası Kârı/Zararı (TL)

Tarih	Kâr (Zarar)	Tarih	Kâr (Zarar)
1999	9.422.197	2010	38.706.980
2000	2.806.998	2011	60.793.021
2001	12.022.535	2012	59.185.678
2002	11.837.476	2013	61.100.258
2003	14.100.468	2014	66.522.923
2004	27.718.821	2015	110.530.354
2005	48.415.266	2016	133.906.573
2006	23.817.485	2017	203.235.577
2007	32.953.888	2018	329.374.409
2008	34.397.584	2019	343.621.837
2009	53.879.493	2020	341.905.185

Kaynak: KKTC Merkez Bankası

KKTC Merkez Bankası Seçilmiş Aktif Kalemleri (TL)

Tarih	Likit Aktifler	Krediler	Diğer Aktifler	Aktif Toplamı
31.Ara.16	6.362.944.796	67.051.670	22.187.719	6.452.184.185
31.Ara.17	8.081.160.634	180.259.439	108.618.959	8.370.039.032
31 Ara.18	10.499.595.834	61.335.607	294.637.228	10.855.568.669
31 Ara. 19	12.816.365.963	50.103.991	612.537.467	13.479.007.421
31 Ara. 20	16.353.005.072	51.791.967	279.486.590	16.684.283.629

Kaynak: KKTC Merkez Bankası

KKTC Merkez Bankası Seçilmiş Pasif Kalemleri (TL)

Tarih	Özkaynaklar (Kâr Hariç)	Mevduat	Yasal Karşılıklar	Diğer Pasifler	Pasif Toplamı
31.Ara.16	465.169.093	2.083.019.935	1.359.700.420	2.544.294.737	6.452.184.185
31.Ara.17	384.891.701	2.681.914.710	1.729.000.716	3.574.231.905	8.370.039.032
31.Ara.18	480.942.598	3.917.979.147	1.885.311.620	4.571.335.304	10.855.568.669
31.Ara.19	589.827.556	4.568.214.697	2.350.769.024	5.970.196.144	13.479.007.421
31 Ara. 20	719.302.337	5.468.896.150	2.930.655.027	7.565.430.115	16.684.283.629

Kaynak: KKTC Merkez Bankası

KKTC Merkez Bankası Likit Aktifleri (TL)

Tarih	Nakit Değerler	Altın Deposu	Bankalar Nezdindeki Mevduat (TP)	Bankalar Nezdindeki Mevduat (YP)	Yurtdışı Bankalar	MDC	Toplam
31.Ara.16	216.724.660	3.440.019	2.260.530.677	3.687.779.940	-	194.469.500	6.362.944.796
31.Ara.17	257.360.230	3.997.999	1.728.967.292	5.187.178.813	-	903.656.300	8.081.160.634
31 Ara.18	596.636.956	5.503.526	2.886.583.754	6.838.280.699	-	172.590.899	10.499.595.834
31 Ara.19	604.203.296	7.318.980	3.647.687.308	7.510.965.029	332.867.787	713.323.563	12.816.365.963
31 Ara. 20	1.202.513.929	11.245.022	3.875.374.944	6.892.833.367	2.774.707	4.368.263.103	16.353.005.072

Kaynak: KKTC Merkez Bankası

KKTC Merkez Bankası Tarafından Bankacılık Sektörüne Kullandırılan Krediler (TL)

31.Ara.16	5.065.643	5.065.643
31.Ara.17	5.807.899	5.807.899
31 Ara. 18	7.933.350	7.933.350
31 Ara.19	-	-
31 Ara. 20	5.028.243	5.028.243

Kaynak: KKTC Merkez Bankası

Not: Rakamlara faiz gelir reeskontları dâhil edilmiştir.

KKTC Merkez Bankası Nezdindeki Mevduat (TL)

Tarih	Kamu Mevduatı		Bankalar				Diğer		Toplam
	TP	YP	A - Serbest		B - Zorunlu Karşılıklar		TP	YP	
	TP	YP	TP	YP	TP	YP	TP	YP	
31.Ara.16	29.069.115	35.483.804	459.264.539	1.442.174.000	652.163.031	707.537.389	794.582	116.233.895	3.442.720.355
31.Ara.17	42.219.684	73.593.138	490.652.950	1.955.533.333	781.455.275	947.545.441	1.072.860	118.842.745	4.410.915.426
31.Ara. 18	51.246.900	52.306.160	706.945.906	2.976.986.010	707.399.584	1.177.912.036	1.128.634	129.365.537	5.803.290.767
31 Ara.19	61.510.327	60.554.852	766.047.422	3.522.339.747	853.421.489	1.497.347.535	1.737.248	156.025.101	6.918.983.721
31 Ara. 20	163.030.306	119.763.224	531.265.922	4.415.759.693	719.232.331	2.211.422.696	1.610.324	237.466.681	8.399.551.177

Kaynak: KKTC Merkez Bankası

KKTC Merkez Bankası Döviz Kurları

Yıllar	Aylar	ABD doları		Avro		Sterlin	
		Alış	Satış	Alış	Satış	Alış	Satış
2013		2,1343	2,1381	2,9365	2,9418	3,5114	3,5297
2014		2,3189	2,3230	2,8207	2,8258	3,5961	3,6149
2015		2,9076	2,9128	3,1776	3,1833	4,3007	4,3231
2016		3,5192	3,5255	3,7099	3,7166	4,3189	4,3414
2017		3,7719	3,7787	4,5155	4,5237	5,0803	5,1068
2018		5,2609	5,2704	6,0280	6,0388	6,6528	6,6875
2019		5,9402	5,9509	6,6506	6,6625	7,7765	7,8171
2020	1	5,9716	5,9824	6,5782	6,5901	7,7598	7,8002
	2	6,2259	6,2371	6,8592	6,8716	8,0068	8,0485
	3	6,5160	6,5277	7,2150	7,2280	8,0579	8,1000
	4	6,9787	6,9913	7,5764	7,5901	8,6599	8,7051
	5	6,8138	6,8260	7,5770	7,5907	8,3838	8,4276
	6	6,8422	6,8545	7,7082	7,7221	8,4282	8,4721
	7	6,9372	6,94970	8,1481	8,1628	8,9760	9,0228
	8	7,3050	7,3182	8,6897	8,7054	9,6867	9,7372
	9	7,8080	7,8221	9,1281	9,1446	10,0309	10,0832
	10	8,3082	8,3232	9,6985	9,7160	10,7367	10,7926
	11	7,7975	7,8116	9,2988	9,3156	10,3924	10,4466
	12	7,3405	7,3537	9,0079	9,0241	9,9438	9,9957

Kaynak: KKTC Merkez Bankası

Not: Ay sonu ve yılsonu kurlarıdır.

Çapraz Kurlar

Yabancı Para / ABD Doları				
Yıllar	Aylar	£	€	
2012		1,6111	1,3192	
2013		1,6480	1,3759	
2014		1,5535	1,2164	
2015		1,4817	1,0929	
2016		1,2293	1,0542	
2017		1,3492	1,1972	
2018		1,2667	1,1458	
2019		1,3114	1,1196	
2020	1	1,3017	1,1016	
	2	1,2882	1,1017	
	3	1,2388	1,1073	
	4	1,2430	1,0856	
	5	1,2325	1,1120	
	6	1,2339	1,1266	
	7	1,2961	1,1746	
	8	1,3283	1,1896	
	9	1,2869	1,1691	
	10	1,2945	1,1673	
	11	1,3351	1,1925	
	12	1,3570	1,2272	

Kaynak: KKTC Merkez Bankası

Not: Ay sonu ve yılsonu çapraz kurlarıdır.

KKTC Merkez Bankası Tarafından Türk Lirası ve Döviz Mevduatına Uygulanan Faiz Oranları

Yürürlük Tarihi	Para Cinsi				Yönetim Kurulu Karar		Resmi Gazete	
	TL	\$	€	£	Tarihi	Sayısı	Tarihi	Sayısı
	Vadesiz	Vadesiz	Vadesiz	Vadesiz				
17.09.2010	6,00	0,05	0,75	0,50	17.09.2010	786	29.09.2010	167
15.10.2010	5,50	0,05	0,75	0,50	15.10.2010	788	25.10.2010	183
27.12.2010	5,00	0,05	0,75	0,50	24.12.2010	796	31.12.2010	220
01.01.2013	4,00	0,05	0,75	0,50	20.12.2012	835	21.12.2012	212
01.06.2013	3,50	0,05	0,75	0,50	09.05.2013	847	16.05.2013	85
01.09.2013	4,00	0,05	0,75	0,50	22.08.2013	853	29.08.2013	138
03.02.2014	5,00	0,25	0,75	0,50	30.01.2014	872	04.02.2014	26
01.04.2014	7,00	0,25	0,75	0,50	20.03.2014	876	27.03.2014	70
01.03.2015	6,50	0,25	0,25	0,50	10.02.2015	900	17.02.2015	25
03.04.2017	7,00	0,40	0,25	0,50	23.03.2017	947	03.04.2017	61
05.06.2018	11,00	0,40	0,25	0,50	04.06.2018	998	11.06.2018	89
25.06.2018	11,00	0,75	0,25	0,50	21.06.2018	1001	02.07.2018	102
24.09.2018	17,25	1,00	0,25	0,50	20.09.2018	1014	26.09.2018	140
29.07.2019	13,25	1,00	0,125	0,25	26.07.2019	1046	29.07.2019	107
16.09.2019	10,00	1,00	0,125	0,25	12.09.2019	1054	16.09.2019	128
28.10.2019	8,50	1,00	0,125	0,25	25.10.2019	1059	28.10.2019	153
16.12.2019	7,25	0,75	0,05	0,125	13.12.2019	1069	16.12.2019	178
20.01.2020	6,75	0,50	0,05	0,125	17.01.2020	1076	20.01.2020	12
24.02.2020	6,50	0,50	0,05	0,125	20.02.2020	1081	24.02.2020	29
11.03.2020	6,50	0,25	0,05	0,125	10.03.2020	1087	11.03.2020	37
04.05.2020	5,00	0,25	0,05	0,125	30.04.2020	1099	04.05.2020	77
24.08.2020	6,75	0,40	0,15	0,25	20.08.2020	1125	24.08.2020	158
01.10.2020	8,25	0,60	0,25	0,30	30.09.2020	1143	01.10.2020	188
20.11.2020	11,50	0,60	0,25	0,30	19.11.2020	1158	20.11.2020	214
25.12.2020	13,75	0,60	0,25	0,30	24.12.2020	1168	25.12.2020	235

Kaynak: KKTC Merkez Bankası

Not: Vadesiz Türk Lirası ve döviz mevduatına uygulanan faiz oranları, vadeli mevduat için de geçerlidir.

KKTC Merkez Bankası Tarafından Türk Lirası ve Döviz Mevduatı Yasal Karşılıklarına Uygulanan Faiz Oranları

Yürürlük		Para Cinsi			Yönetim Kurulu Karar		Resmi Gazete	
Tarihi	TP	\$	€	£	Tarihi	Sayı	Tarihi	Sayı
19.01.2009	8,00	0,00	0,75	0,25	16.01.2009	692	23.01.2009	18
20.02.2009	6,50	0,00	0,75	0,25	20.02.2009	699	04.03.2009	47
08.05.2009	6,50	0,00	0,50	0,25	08.05.2009	719	18.05.2009	85
17.07.2009	6,00	0,00	0,50	0,25	17.07.2009	730	03.08.2009	133
19.08.2009	5,50	0,00	0,50	0,25	19.08.2009	735	15.09.2009	157
16.10.2009	5,25	0,00	0,50	0,25	16.10.2009	742	22.10.2009	182
07.12.2009	5,00	0,00	0,50	0,25	04.12.2009	750	15.12.2009	211
01.01.2013	4,00	0,00	0,50	0,25	20.12.2012	836	21.12.2012	212
01.06.2013	3,50	0,00	0,50	0,25	09.05.2013	849	16.05.2013	85
01.03.2015	3,50	0,00	0,00	0,00	10.02.2015	899	17.02.2015	25
01.02.2018	5,00	0,20	0,125	0,25	25.01.2018	979	31.01.2018	9
05.06.2018	7,50	0,20	0,125	0,25	04.06.2018	998	11.06.2018	89
25.06.2018	7,50	0,40	0,125	0,25	21.06.2018	1001	02.07.2018	102
15.08.2018	9,00	0,40	0,125	0,25	14.08.2018	1004	31.08.2018	127
24.09.2018	13,00	0,65	0,125	0,25	20.09.2018	1014	26.09.2018	140
29.07.2019	9,00	0,65	0,00	0,125	26.07.2019	1046	29.07.2019	107
16.09.2019	5,75	0,50	0,00	0,125	12.09.2019	1054	16.09.2019	128
28.10.2019	3,25	0,50	0,00	0,125	25.10.2019	1059	28.10.2019	153
16.12.2019	2,50	0,25	0,00	0,05	13.12.2019	1069	16.12.2019	178
24.02.2020	2,25	0,25	0,00	0,05	20.02.2020	1081	24.02.2020	29
11.03.2020	2,25	0,125	0,00	0,05	10.03.2020	1087	11.03.2020	37
04.05.2020	1,00	0,125	0,00	0,05	30.04.2020	1099	04.05.2020	77
24.08.2020	2,75	0,20	0,05	0,10	20.08.2020	1125	24.08.2020	158
01.10.2020	3,50	0,25	0,10	0,15	30.09.2020	1143	01.10.2020	188
20.11.2020	6,00	0,25	0,10	0,15	19.11.2020	1158	20.11.2020	214
25.12.2020	8,00	0,25	0,10	0,15	24.12.2020	1168	25.12.2020	235

Kaynak: KKTC Merkez Bankası

Reeskont Faiz Oranları

Yürürlük Tarihi	Para Cinsi																
	TL					\$				€				£			
	Tic.	San. Tur. Tar. Eğt.	İhr.	Esn.	Döv. Muk. Avs	Tic.	San. Tur. Eğt.	İhr.	Döv. Muk. Avs	Tic.	San. Tur. Eğt.	İhr.	Döv. Muk. Avs	Tic.	San. Tur. Eğt.	Döv. Muk. Avs	
29.02.08	28	24	22	20	20	9	6	6	6	9	6	6	6	11	7	7	7
25.03.08	28	24	22	20	20	9	6	6	6	9	6	6	6	11	7	7	7
29.12.08	22	19	19	18	19	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
02.03.09	20	17	17	16	16	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
25.06.09	17	15	15	14	14	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
27.12.10	14	12	12	11	11	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
01.01.13	11	8	8	8	8	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
01.06.13	11	7	7	7	7	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
05.06.18	17,5	14,5	14,5	13,5	13,5	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
24.09.18	23,75	20,75	20,75	19,75	19,75	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
29.07.19	19,50	16,50	16,50	15,50	15,50	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
16.09.19	16,50	13,50	13,50	12,50	12,50	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
28.10.19	15,00	12,00	12,00	11,00	11,00	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
16.12.19	13,00	10,00	10,00	9,00	10,50	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
20.01.20	12,50	9,50	9,50	8,50	10,00	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
24.02.20	12,25	9,25	9,25	8,25	9,75	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
04.05.20	10,75	8,00	8,00	7,00	8,25	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
24.08.20	12,75	10,00	10,00	9,00	10,50	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
20.11.20	17,75	15,00	15,00	14,00	14,00	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
25.12.20	20,00	17,25	17,25	16,25	16,50	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4

Kaynak: KKTC Merkez Bankası

Kısaltmalar: Tic.: Ticari, San.: Sanayi, Tur.: Turizm, Tar.: Tarım, Eğt.: Eğitim, İhr.: İhracat, Esn.: Esnaf, Döv. Muk. Avs.: Döviz Mukabili Avans.

Genel Disponibilite Oranları (%)

Bankaların bulundurmak zorunda oldukları dispoñibl değerlerin taahhütlerine en düşük oranı	10
Bankalar, yurt dışı bankalarda bulundurdukları paralar ve yurt dışından satın aldıkları menkul kıymetlerin toplam miktarı;	
1. Özkaynaklarının <u>bir</u> katını aşması halinde	12
2. Özkaynaklarının <u>iki</u> katını aşması halinde	14
3. Özkaynaklarının <u>üç</u> katını aşması halinde	16
4. Özkaynaklarının <u>dört</u> katını aşması halinde	18
5. Özkaynaklarının <u>beş</u> katını aşması halinde	20

Kaynak: KKTC Merkez Bankası

Not: Genel Disponibilite Oranları: KKTC Merkez Bankası Yönetim Kurulu'nun 07 Şubat 2013 tarih ve 841 sayılı kararı olup, 26 Şubat 2013 tarih ve 32 no'lu Resmi Gazete'de yayımlanmış, 1 Mart 2013 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Yasal Karşılık Oranları

Yürürlüğe Giriş Tarihi	Açıklama	TP	YP
29.02.2020	Üç aya kadar vadeli mevduatlarda (üç ay dâhil)	7,75	7,75
	Üç aydan uzun altı aya kadar vadeli mevduatlarda (altı ay dâhil)	6,75	6,75
	Altı aydan uzun bir yıla kadar vadeli mevduatlarda (bir yıl dâhil)	5,75	5,75
	Bir yıldan uzun vadeli mevduatlarda	4,75	4,75
	Mevduat hariç diğer yükümlülüklerde	7,75	7,75
	Kıymetli maden yükümlülüklerde	0	0
31.03.2020	Üç aya kadar vadeli mevduatlarda (üç ay dâhil)	8,00	8,00
	Üç aydan uzun altı aya kadar vadeli mevduatlarda (altı ay dâhil)	7,00	7,00
	Altı aydan uzun bir yıla kadar vadeli mevduatlarda (bir yıl dâhil)	6,00	6,00
	Bir yıldan uzun vadeli mevduatlarda	5,00	5,00
	Mevduat hariç diğer yükümlülüklerde	8,00	8,00
	Kıymetli maden yükümlülüklerde	0	0

Kaynak: KKTC Merkez Bankası

Tarifeler Talimatı

A	Türk Lirası İşlemleri	Komisyon, Ücret ve Masraflar
1	Gelen TL havalelerden	-
2	Giden TL havalelerden	0,0005 (On binde beş) komisyon
3	Giden TL havalelerden	En az ücret: 250,00 TL
4	Giden TL havalelerden alınan haberleşme masrafı	-
B	Kambiyo İşlemleri	Komisyon, Ücret ve Masraflar
1	Gelen döviz havalelerden	-
2	Giden döviz havalelerden	0,001 (Binde bir) komisyon
3	Giden döviz havalelerden	En az ücret: 250,00 TL

Kaynak: KKTC Merkez Bankası

Karşılıksız Çekler

Yıllar	Aylar	Çek Kullanmaktan Men Edilenler (Şahıs adedi)	
		Aylık Toplam	Kümülatif Toplam
2012			3.842
2013			2.910
2014			3.366
2015			3.699
2016			2.977
2017			2.499
2018			2.374
2019			2.166
2020	1	132	132
	2	158	290
	3	83	373
	4	12	385
	5	10	395
	6	76	471
	7	295	766
	8	271	1.037
	9	179	1.216
	10	140	1.356
	11	158	1.514
	12	119	1.633

Kaynak: KKTC Merkez Bankası

Para Arzı (Milyon TL)

Yıl	Devre	M1	Yüzde Değişim	M2	Yüzde Değişim	M3	Yüzde Değişim
2015	I	2.338,5	5,77	12.470,8	4,97	13.249,2	4,65
	II	2.532,7	8,30	13.211,3	5,94	14.056,5	6,09
	III	2.829,9	11,74	14.279,5	8,09	15.106,7	7,47
	IV	2.841,2	0,40	14.215,9	-0,45	15.109,8	0,02
2016	I	2.797,9	-1,53	14.340,3	0,88	15.181,6	0,48
	II	2.976,9	6,40	14.620,3	1,95	15.593,1	2,71
	III	3.158,0	6,08	15.285,2	4,55	16.319,0	4,66
	IV	3.544,1	12,23	16.946,4	10,87	17.996,6	10,28
2017	I	3.754,8	5,95	18.019,6	6,33	19.209,2	6,74
	II	3.906,7	4,05	18.670,5	3,61	20.066,2	4,46
	III	4.126,2	5,62	19.847,4	6,30	21.240,3	5,85
	IV	4.403,3	6,72	21.181,5	6,72	22.789,8	7,30
2018	I	4.620,3	4,93	22.638,7	6,88	24.286,7	6,57
	II	5.136,5	11,17	24.283,6	7,27	26.135,3	7,61
	III	6.038,8	17,57	28.359,8	16,79	30.493,1	16,67
	IV	5.520,7	-8,58	26.641,1	-6,06	28.662,5	-6,00
2019	I	6.297,8	14,08	29.051,7	9,05	31.227,0	8,95
	II	6.581,7	4,51	30.066,1	3,49	32.390,9	3,73
	III	6.775,1	2,94	30.109,1	0,14	33.243,7	2,63
	IV	7.386,0	9,02	33.164,4	10,15	35.890,3	7,96
2020	I	7.872,2	6,58	34.635,5	4,44	37.612,4	4,80
	II	8.529,4	8,35	35.839,0	3,47	38.294,3	1,81
	III	9.724,8	14,02	40.684,0	13,52	43.787,2	14,34
	IV	10.077,1	3,62	41.842,8	2,85	45.299,2	3,45

Kaynak: KKTC Merkez Bankası

*Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankası
Yıllık Rapor 2020*

Bilgi ve Önerileriniz için: www.mb.gov.ct.tr